ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20 ДИНАРА 1952

Година XXI — Број 386
Субота, 23 мај 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ФЛАШ! ОКТОПОД МУ ЈЕ ПРИКЉЕШТИО ПЕРАЈЕ!
НЕ МОГУ ДА ИЗВУЧЕМ НОГУ!
ПОВУЦИ, ДРУЖЕ!
УСПЕЛО ЈЕ!

ОХ! БЕЗ ЈЕДНОГ ПЕРАЈА СПОРИЈЕ ПЛИВАМ!
РУКА! ЕВО ТИ РУКЕ, ФЛАШЕ!

САМО С ЈЕДНИМ ПЕРАЈЕМ ПЛИВАЊЕ ЈЕ СПОРО И ЗАМОРНО...
УХ! САМО ШТО МЕ НИЈЕ ЗГРАБИО!

РАЗГОРОПАЂЕНО ЗБОГ ОТПОРА ЉУДИ, ЧУДОВИШТЕ ЈЕ УЗБУРКАЛО ВОДУ УДАРАЈУЋИ ПО ЊОЈ СВОЈИМ ОКЛОПЉЕНИМ ПИПЦИМА...
ОООХ!

ФЛАШ! ОКТОПОД ГА ЈЕ ЗГРАБИО!

ЗАБОГА! ФЛАШ СЕ ОНЕСВЕСТИО! ЧУДОВИШТЕ САМО ШТО ГА НИЈЕ ЗГРАБИЛО ЧЕЉУСТИМА!

ФЛАШЕ! ОХ, НЕ!

ПОСТОЈИ САМО ЈЕДНА МОГУЋНОСТ... ПОКУШАЋУ...

МОРСКО ЧУДОВИШТЕ САМО ШТО НИЈЕ СКЛОПИЛО СВОЈ КЉУН ОКО ФЛАША, КАДЈЕ...
...ЗАРКОВ У ОЧАЈАЊУ ПОЛЕТЕО

...ЗАРИО СВОЈ ТРОЗУБАЦ У ПОЛИПОВА ОТВОРЕНА УСТА!

ОГРОМНЕ ЧЕЉУСТИ БЕСНО СУ СЕ СКЛОПИЛЕ. ОШТРИ ЗУПЦИ ПРОБИЛИ СУ МЕКО НЕПЦЕ...
...И ЗАРИЛИ СЕ У МОЗАК!

НАСТАВИЋЕ СЕ

У овом броју:

Т.-27/59

»СНЕЖНИ ЧОВЕК«

ДОСАД НЕОБЈАВЉЕНА СВЕДОЧАНСТВА

Постоји ли „снежни човек“? Ако постоји, где живи и ко је он уствари: човек, животиња, човеков предак?

Шта наука каже о његовом пореклу?

Ако примимо као тачно да заиста постоји, како може да живи у суровим условима великог снега и леда? Шта о томе каже физиологија?

Има ли каквих нових података о његовом постојању? Да ли се нашло људи који су га видели?

Писма са оваквим и сличним питањима свакодневно стижу у редакције разних научних совјетских часописа. Тако је „Техника омладини“ донела у свом последњем броју неколико аутентичних исказа и сведочанстава која, изузев изјаве победника Монт Евереста Тенсинга, досад нигде нису објављена. Уз ова сведочанства дата су и мишљења појединих истакнутих научника од којих једни верују у његово постојање, а други не.

Освајач Монт Евереста ТЕНСИНГ:

„У Соло Кхумбу први пут сам у свом животу видео аутентичне остатке јетија, „страшног снежног човека“ Оба пута се то догодило у манастирима, у Кхимцунгу и Пангбочу, и у оба случаја показали су нам скалпове шиљастог облика са сачуваном кожом и косом. На кхимцунгшком скалпу власи су биле кратке и оштре, као чекиње код свиње; пангбочански скалп покривале су светлије власи. Могућно је да је припадао млађем створењу. Ламе су сматрале ове скалпове који су доспели у манастире толико давно да нико није знао одакле су потекли, веома драгоценим и приписивали им својства моћних талисмана.

Уланбатор 1958: из писменог саопштења професора РИНЧЕНА:

Једна Гобијка, стара 70 година, причала ми је да ју је једном подојила једна „алмаска“. Ево како се то догодило: отац је кренуо с неким караваном, а мати са стадом оваца отишла на појило и оставила своје одојче у јурти, као што жене и данас раде. Било је лето. Јурта је стајала усамљена. Враћајући се са овцама, мати је изненада зачула дечји плач и видела да су врата јурте отворена. Преплашена, јурнула је ка њој и угледала како нага жена, тела покривеног ретким риђим длакама, доји њено дете.

Мати је крикнула од ужаса и бацила се да спасе дете. Космато створење тргло се од крика, брзо спустило дете и пролетевши крај мајке истрчало из јурте и јурнуло у пустињу Гоби. Необично биће било је кривоного, а руке су му биле дуже него у човека. Људи су касније причали да је то била „алмаска“, а сматрали су да је њој, вероватно, угинуло дете и да су јој се груди распињале од млека.

— Ја никад у животу нисам поболевала и људи кажу да је то због тога што сам сисала млеко алмаске, — завршила је стара своју причу.

Експедиција на Памиру у априлу—мају 1958: из записа члана експедиције ПРОСОЛОВА:

„Претседник кура-кулског селсовјета и претседник колхоза причали су о срећном лову на голуб-јавана. У анајском округу, у насељима Цоал и Дарауткурган живе Вахаб Култбајев, Ишпангул Гофаров и Челобај Потајев. Године 1937—38 брат Потајева, Хомар Челобајев угледао је на пасишту „голуб-јавана“, и потрчао у село по пушку па заједно с Кулбајевим и Гофаровим стао да гони по трагу голуб-јавана. Пошто су га убили и тек тада видели да веома личи на човека, а бојећи се затвора због човекоубиства, закопали су га на обали реке“.

Записала Е. А. Телишева 1958: из сведочанства САЈАКАБАЈА КАРАЛАЕВА:

„У каменском срезу Фрунзенског округа постоји колхоз Бејшике. Тамо живи око тридесет пресељеника из Кине. Један од њих, по имену Омрали, причао је да су у време кад су још живели у Кини морали много да се селе и лутају; на крају крајева задржали су се у Тибету. Тамо је било много дивљачи и они су живели од лова.

Једном, из његове групе нестала је једна жена. Није се враћала веома дуго, тако да су сви сматрали да је настрадала, чак су јој и помен дали. Међутим, после отприлике годину дана она се вратила сва исцепана. Стали су је запиткивати шта се с њом догодило и где је била. Жена је испричала да ју је, док је скупљала дрва, ухватио и одвукао киш-киик, дивљи човек. Мало се разликовао од човека, само је био обрастао длаком и није умео да говори. Дивљи човек ју је учинио својом женом, и она је требало да добије дете. Њен прави муж ју је тада убио.

Како је жена у својој причи приближно означила где се налази јазбина дивљег човека, власти су упутиле тамо неколико људи да ухвате то биће. И стварно, тамо су били нађени дивљи мушкарац и жена, потпуно обрасли длаком“.

Сведочанство претседника владе провинције Шенси ЧАО-ШОУ-ШАНА:

„Давно, пре 40 година Чао-Шоу-Шан лично је видео „жен-сјуа“ (то јест „човека-медведа“, „дивљег човека“) на планини Цинлин-Шан, али на приличном растојању, јер се он налазио на једном планинском вису, а жен-сју на другом.

Један ловац, пошто је убио жен-сјуа и одрао га, показао је његову кожу Чао-Шоу-Шану“.

Ево још једног сведочанства испричаног ЧЕКАНОВУ:

„Године 1954 опуномоћеник ВОКС-а Чеканов посетио је кинеску провинцију Јунан. Заменик управника отсека за национална питања Ма Јао испричао је Чеканову да су почетком 1954 године у планинским пределима Јунана били нађени људи који се, по његовом мишљењу, налазе на преисториском ступњу развитка. Они воде живот као животиње, не умеју артикулисано да говоре и не одевају се. Ма Јао је још испричао да им је тело покривено длакама и да је један од тих људи био ухваћен и допремљен у град Кумин“.

Чао-То-Хоу, сарадник Јунанског института за националне мањине, такође је испричао Чеканову да у округу Хун-хе, где живи народ Хани, обитавају у планинама неки нарочити људи који не припадају ниједној националности. Они не носе одело и крију се од других људи. Једном су једнога од њих ухватили и довели у Кумин. Кад су му обукли одело, изгледао је задовољан и осмехивао се.

Оба ова сведока изјавила су Чеканову да је тај ухваћени дивљи човек најзад био послат у Пекинг ради научног испитивања“.

Приликом посете директора Непалског државног музеја Чандре Ман Маскеија Музеју антропологије МГУ, било му је постављено питање: шта он зна о снежном човеку?

Чандра Ман Маскеи је одговорио да се у Непалском државном музеју налази фотографија мумифицираног трупа младунчета „снежног човека“. Снимак је био направљен у самом музеју где се мумија налазила неколико дана. Сопственик мумије је лични познаник Чанде Ман Маскеија, угледан грађанин града Катманду где се налази и музеј. Он ју је на неки начин добавио „с друге стране Хималаја“, тј. из Тибета. Мумија се налази у нарочитом сандуку и ради дезинфекције посута је шећером.

Тело припада мушком детету, можда новорођенчету. У садашњем стању дуго је свега 20-23 сантиметра. Кожа му је тамно-мрка, без длака. На лицу су му веома ситне и упале очи. Руке у односу на човечје, непропорционално су дугачке. Општи је утисак Чандра Ман Маскеија: труп не потсећа ни на мајмуна ни на савременог човека, већ на преисториског човека.

Сведочанство професора БУРХАНА:

Године 1957, како је саопштио познатом кинеском професору Бурхану, претседник Синцзјан-ујгурског аутономног рејона Сајфудин Азизов, један ловац Ујгур срео је у области језера Лабнор биће које у том крају називају „човек-медвед“. Кретало се на две ноге, било је покривено тамномрком, али не нарочито густом длаком. Ловац је убио човека-медведа, а затим је одрао кожу и однео је у град Курлја, где је и данас чува начелник округа Турсум Исраил.

Из записаног разговора са професором ХОУ-ВАЈ-ЛУ:

О човеколиким бићима која се срећу у неким крајевима Синцзјан-ујгурског аутономног рејона, професор Хоу Вај-Лу слушао је не једанпут.

По мишљењу кинеског научника та бића су истоветна са онима о којима се прича да их има у Тибету и чији су трагови снимљени на Хималајима. Судећи по свему, они би могли бити названи „првобитним човеком“, али по ступњу развитка налазе се још ниже од „пекиншког човека“ (синантропа). Међутим, пошто досад они још нису нађени нити су према костима и другим остацима реконструисани, изјаснити се одлучно за њихово постојање било би засад преурањено.

Нешто сасвим различито од ових бића, претстављају, по мишљењу професора Хоу Вај-Луа, „дивљи људи“ који се срећу у планинским пределима провинције Шенси. Њих треба сматрати не за „првобитне људе“ већ за „дивљаке“, јер се они по грађи свог тела ничим битним не разликују од људи. Истина, њихово тело је знатно косматије, али то се може објаснити тиме што живе наги у хладним планинским крајевима. Они немају никакве одеће, хране се сировом храном, између осталог и сировим месом. Нарочито је значајно то што не говоре, што немају свој језик. Могућна је претпоставка да се служе некаквим примитивним оруђем, али се о томе ништа не зна.

Само постојање ових „дивљака“ не подлеже никаквој сумњи. Пре четири године професор Хоу Вај-Лу лично је видео једног таквог припитомљеног „дивљака“. Није умео да говори, али су успели да га науче да изговара неколико најједноставнијих кинеских речи. Такође је могао да обавља неке најпростије послове.

Хоу Вај-Лу не сумња да и данас у планинама Хинлин-Шан живи известан број „дивљака“. По његовом мишљењу они су потомци неког племена или народа из епохе Западног Чоу, које је било потиснуто у планине и које је и касније било од околног становништва све више потискивано тако да је временом подивљало.

Мишљење противника теорије о „СНЕЖНОМ ЧОВЕКУ“:

Кад би стварно постојао ма какав тип антропоида који постепено изумире, неизбежно би били нађени или њихови скелети или пак читава тела за чије очување у високим, снежним планинама постоје изванредни услови.

Трагови на снегу нису убедљив доказ јер под дејством сунчевих зрака трагови које било животиње, могу да добију најчудноватије облике.

Од великог броја „очевидаца“ бар неко би ухватио или фотографисао тајанствену животињу. То међутим, нико није учинио, па ни у оним случајевима кад се тврди да је снежни човек био убијен, његов труп је ишчезавао без трага.

Искази људи који су тобож видели снежног човека веома су противречни. Тако једни тврде да „је-ти“ по висини потсећа на четрнаестогодишње дете, док други говоре да је висок два метра.

Можда би овоме требало додати да већина противника теорије о постојању „снежног човека“ можда није упозната са овим сведочанствима објављеним прошлог месеца први пут.

НЕОБИЧНО ТРОПСКО ЦВЕЋЕ

Тропска флора одувек је и код научника изазивала дивљење и чуђење. Ниједан предео на земљи није тако мало познат и тако мало схватљив као тропски.

Ево неколико примерака ретког и необичног тропског дрвећа.

ГРАНАТА ПАЛМА

Сличне granate палме могу се наћи само на Мадагаскару и у појединим деловима Африке. Ова је из Тангањике.

И КОЗЕ БРСТЕ...

Козе брсте сићушно лишће ове необичне акације у пустињи Данакил, у Француској Сомалији.

БАОБАБ

Масивно баобаб дрвеће, које расте веома споро, типично је за сушне пределе афричких савана. Дрво с леве стране у првом плану претставља једно од најинтересантнијих која су досад пронађена и снимљена.

ЛОВ НА АМФОРЕ

Љубитељи поморског лова, који већ неколико година „гусаре“ по дну прибрежних вода Средоземља, не задовољавају се више трофејима у виду великих или ретких риба. После чувеног професионалног гњурца Кустоа, сада се и аматери баве вађењем старогрчких амфора које су стизале на дно заједно са настрадалим бродовима пре 2.000 и више година. С времена на време, њима полази за руком да открију по неку античку галију која столећима спава на дну мора са својим товаром. Новине пишу да се у Паризу развила права трговина амфорама које се продају и по 50.000 франака.

Против ове трговине подигли су глас научници, који сасвим оправдано тврде да античких предмета у мору нема неограничен број, а затим, ако се ово гусарење настави, нестручњаци ће продавати и оне предмете који имају нарочиту, музејску вредност, и као такви требало би да се налазе у музејским збиркама.

Под утицајем археолога, француска влада ће ускоро донети и закон о праву испитивања морског дна. У закону ће се тачно набројати лица овлашћена да ваде уметничке и друге предмете. Закон ће прогласити да олупине у мору, као и сви археолошки предмети испод земље припадају искључиво држави, а она ће их предавати музејима на чување.

Часовник сутрашњице — „говори“

Јапанци су, као што је познато, пронашли часовник који говори. Мада овај изум није добио практичну примену, јер није пуштен у продају, један Данац је већ отишао корак даље. Конструисао је мали часовник без иједног јединог точкића, или опруге, па чак и без бројчаника. Направа се састоји од пријемне радиостанице која региструје сталне извештаје са Париске опсерваторије. Ко жели да зна колико је сати, треба само да притисне на једно дугме часовника после чега ће да чује тачно време.

РЕДАК ПРИМЕР

Џон Солинг доживео је 113 година и у Америци је готово легендарна личност, јер се борио још у америчком грађанском рату. Од његових сабораца у животу су свега двојица, а он још нема на глави ниједну седу длаку, што он приписује кишници којом се редовно мио. Све до 107 године обрађивао је своју фарму на падинама Вирџиније, јер га је здравље одлично служило. Био је болестан свега једном у животу, пре три године. Сад се лечи од запаљења плућа у болници у Кингспорту, али овога пута, лекари не верују у његово оздрављење.

УМЕСТО УСПАВАНКЕ

Спавај, сине, мој прекрасни,
Бујн-бајн-бај,
Над љуљком ти месец јасни
сипи тихи сјај..

Хиљадама година успављују мајке децу мелодичним и монотоним успаванкама немајући појма због чега заправо те песме изазивају сан. „Тајна" успаванке била је расветљена тек онда када су физиолози у општим цртама утврдили механизам рада мозга.

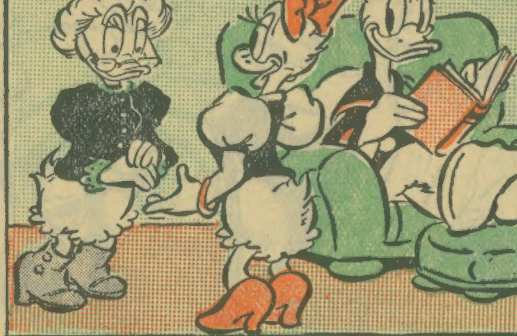
Ако у било који центар мозга почну да стижу надражаји који се ритмички понављају онда се тај центар брзо замори и укочи. Одатле се процес кочења разлива по суседним деловима мозга, као што се течност разлива из препуњеног суда.

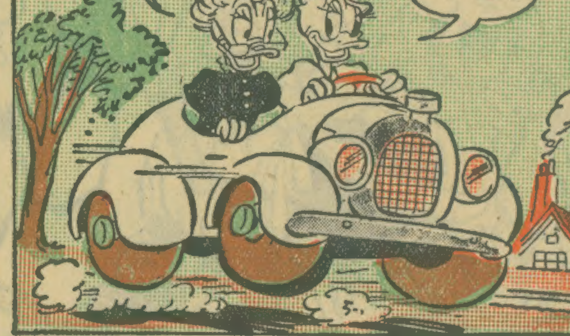
Постепено кочење захвата знатан део можданe коре и мождане масе испод коре и човек пада у сан. Сан је уствари нека врста „заштитног кочења". Успаванка, ритмичко клопарање точкова воза и многа друга успављујућа средства управо стварају „огњишта" кочења из којих се тај процес распростире по читавом мозгу.

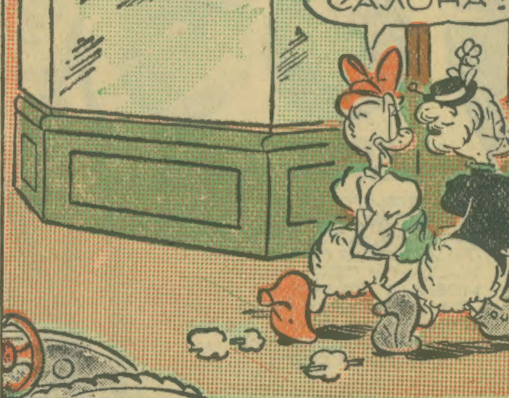
То су, да се тако изразимо, начини успављивања „домаће радиности". Али, научници су недавно дошли на мисао да позову у помоћ електронику. Пре неколико година био је конструисан апарат „електросан" који одашиље у мозак ритмичне електричне надражаје. Електроде, спојене са апаратом, стављају се на главу онога ко пати од несанице или, пак, веома уморног човека и он пада у дубок, окрепљујући сан.

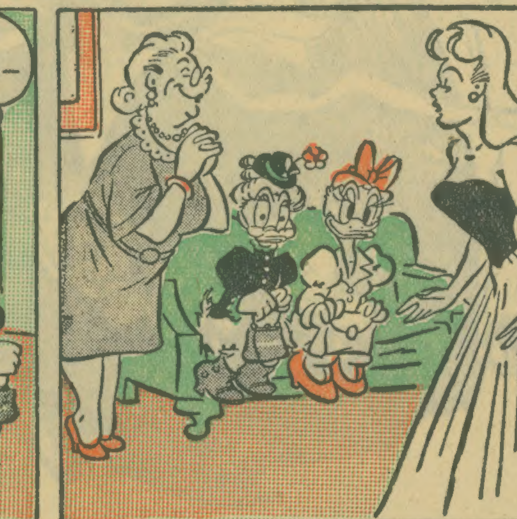
Недавно је у Совјетском Савезу конструисан нов тип апарата „електросан" који над досадашњим има читав низ преимућстава. Веома је мали — тежина му износи свега 600 грама — и може се директно укључити у обичан кућни електрични ток. Поред тога, надражаји које апарат изазива у мозгу много су сличнији природним. Због свега тога нови „електросан" који је могућно користити не само у болницама, већ и у кући, с правом се може назвати „замеником успаванке".

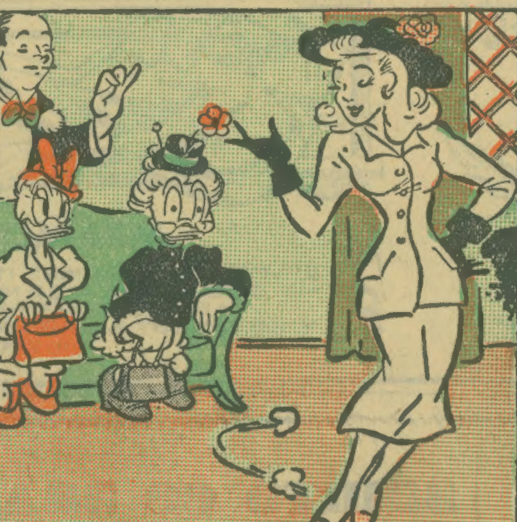

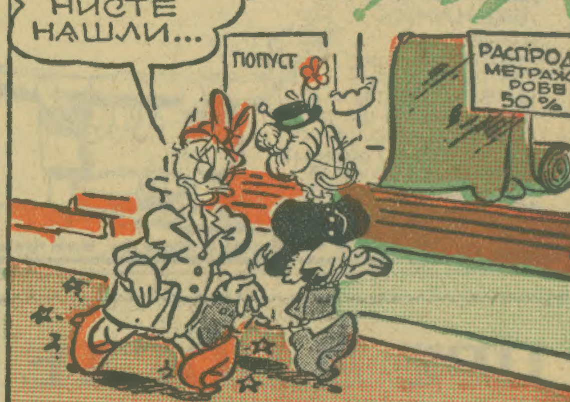

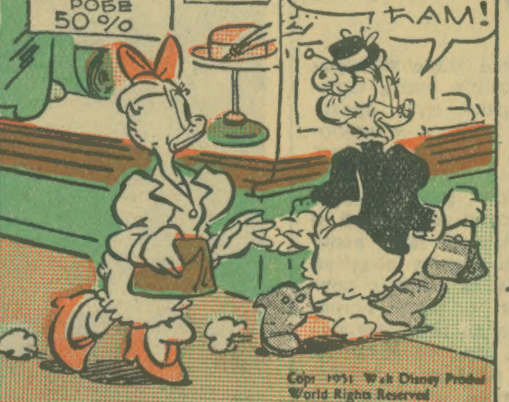

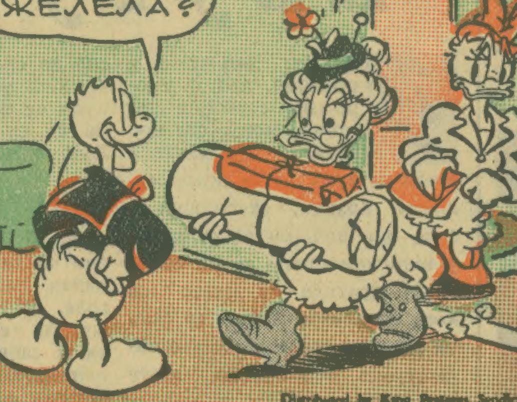

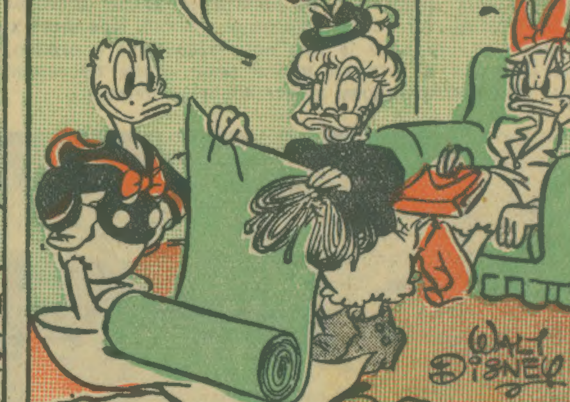

Мале занимљивости...

Поштанске марке са сликама дрвећа пуштене су у продају у кнежевини Лихтенштајн. На маркама се налази само оно дрвеће које расте у овој кнежевини.

Пресована дрвена струготина за израду лагера, лежаја и других машинских делова замениће метал у машиноградњи СССР-а. Истина, опити се још врше, а досадашњи резултати су добри. Струготина се меша са специјалним лаком а потом се пресује, па се тако добије материја веома тврда. У шумским ревирима већ се користе локомотиве са лежајима израђеним од дрвене струготине.

Апарат за заваривање уместо длета употребљава при вајању неки Џорџ Робертс, студент на универзитету Идах, у Америци. Своја „вајарска" дела овај модерниста излагао је већ у неколико америчких градова. При вајању се користи заштитним наочарима као и прави заваривачи.

Радиопријемник за аутомобил, који ради помоћу транзистора, направљен је у Риму. Веома је мали и може да се угради у огледало аутомобила.

Супер-батискаф гради се у бродоградилишту Тулона, у Француској, и биће завршен идуће године. Каже се да ће он моћи да се спусти на 11.000 метара морске дубине.

ЧАПЛИНОВО ПРОВЕРАВАЊЕ ОДАНОСТИ

Чарли Чаплин имао је некад обичај да, преодевен у најчудниja одела, ставља на пробу оданост својих симпатизера. Једном се тако, маскиран као обућар који је под пазухом носио чувене Чаплинове ципеле, појавио пред хотелом у коме је он за време својих посета Паризу редовно отседао.

— Доносим ципеле за господина Чаплина, — обратио се он портиру.

— Добро, оставите их ту. Ја ћу му касније однети.

— А, не иде то без новца, — одговорио је тобожњи обућар. Господин Чаплин ми је остао дужан за сличну оправку. Изгледа да он не воли да плаћа своје рачуне!

Портир поцрвене од беса.

— Колико стају те ципеле?

— Десет франака.

— А поправка од прошле године?

— Такође десет франака.

— Ево вам ваших 20 франака и сместа да сте се одавде изгубили, — викнуо је портир дрхтећи од гнева.

Чаплину он никад није поменуо овај случај нити му затражио „дуг".

РЕДАК ВРТ

У Холандији су почели да подижу нарочите вртове за слепе, где расте веома мирисаво цвеће, а њихова имена су означена на таблама Брајовом азбуком.

НАЈМОДЕРНИЈА КРСТАРИЦА

Британска флота данас располаже најмодернијим ратним бродом — крстарицом „Тигар" — који је тако опремљен да посади и путницима не може нашкодити ни дејство радиоактивног зрачења.

Мале занимљивости...

Ниједну четкицу за зубе није купио ниједан становник у Великој Британији за годину дана. То је објавио „Бритиш дентал џорнал" часопис за зубарство.

Библиотека за слепе, чији је званични назив „Звучна библиотека" отворена је у Хамбургу, у Немачкој. Ту се налази леп број чувених дела светске литературе чији је текст снимљен на магнетофонске траке. Приликом снимања текстове су читали познати уметници и рецитатори. Слепи „читалац" по доласку у библиотеку саопшти службенику које дело жели да чује, па га тада овај уводи у специјалну кабину где слуша жељени текст. Засад библиотека располаже са око 1.200 мањих и око 50 великих класичних дела.

Аутомобили са радаром пуштени су у саобраћај у Америци. Радар обавештава возача када се пред њим на путу налази препрека. У исто време се на екрану укаже и слика.

Локомотиве будућности, по мишљењу неких стручњака, имаће плинске турбине које би замениле пару, а биће економичније од њих. На конструкцији ових локомотива раде амерички, руски, француски и шведски стручњаци.

Ripley's

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

КУЋА АЛДЕН У ДАКСБЕРИЈУ (САД) ЈЕДИНА ЈЕ САЧУВАНА ЗГРАДА КОЈУ СУ ПОДИГЛИ ПРВИ ЕНГЛЕСКИ ДОСЕЉЕНИЦИ КОЈИ СУ У АМЕРИКУ ДОШЛИ ЈЕДРЕЊАКОМ „МЕЈФЛАУЕР" (1620)

ПРВИ БАКАРНИ НОВАЦ

НА ТЕРИТОРИЈИ ДАНАШЊИХ СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА, КОВАО ЈЕ ДОКТОР СЕМЈУЕЛ ХАЈЛИ У ГРЕНБИЈУ НОВАЦ ЈЕ НОСИО НАТПИС.. „ОД ДОБРОГ САМ БАКРА, А ВРЕДНОСТ МИ ОДРЕДИ ПО НАХОЂЕЊУ" (1729-1737)

СТОГОДИШЊИ ИГРАЧИ

ЗА ВРЕМЕ ЈЕДНЕ ПОСЕТЕ ЕНГЛЕСКОГ ВЛАДАРА ЏЕМСА I ХЕРФОРДШИРУ, 1611 ГОДИНЕ, ПРЕД ЊИМ ЈЕ ЈЕДНУ НАЦИОНАЛНУ ИГРУ ИГРАЛО 5 ЖЕНА И 5 МУШКАРАЦА ЧИЈЕ СУ УКУПНЕ ГОДИНЕ ИЗНОСИЛЕ РАВНО 1.000

„ВАТРЕНИ" БУДИЛНИК

КИНЕСКИ ЧАСОВНИК КОЈИ ЈЕ „ОТКУЦАВАО" САТЕ НА ТАЈ НАЧИН ШТО ЈЕ ПЛАМЕН ПОЛАКО САГОРЕВАО КОНЦЕ О КОЈЕ СУ БИЛЕ ОБЕШЕНЕ ПО ДВЕ КУГЛИЦЕ

МРАМОРНИ ЛАКАТ

СТАТУЕ НЕКАДАШЊЕГ ПРЕТСЕДНИКА ОПШТИНЕ ЕБЕРХАРДА СЕРКЛАЕСА ЉУБЕ ДЕВОЈКЕ ИЗ БРИСЛА (БЕЛГИЈА) — У УВЕРЕЊУ ДА ЋЕ ИМ ТО ПРИБАВИТИ МУЖА

ПОНОС ДРАГОЦЕНИЈИ ОД СЛОБОДЕ

РОЏЕР ФИЦ ВИЛИЈЕМ, ГРОФ ОД ХИРФОРДА, КАО ЗАТВОРЕНИК У ЛОНДОНСКОЈ КУЛИ ОДБИО ЈЕ ДА ПРИМИ ОДЕЛО КОЈЕ МУ ЈЕ ПОСЛАО КРАЉ КАО ЗНАК ДА ЋЕ УСКОРО БИТИ ОСЛОБОЂЕН — И ЗБОГ ТОГА ЈЕ ДО КРАЈА ЖИВОТА ОСТАО У ЗАТВОРУ

ПРЕ И ПОСЛЕ *откопавања*

Предео око Нипура, једног од главних градова Сумерије, области старог Вавилона, прекривен је данас дебелим наслагама пустињског песка и високим дунама. Пре шест хиљада година овај предео је био исто тако пуст и оголео, али су га Сумерци и њихови претходници били претворили у плодно земљиште помоћу иригационог система.

Сам град Нипур био је затрпан песком све до 1951 године када су га тих наслага ослободиле археолошке експедиције Универзитетског музеја Пенсилваније и Оријенталног института чикашког универзитета.

С каквим су се недаћама експедиције бориле и колико су труда уложиле најбоље се види из ових двеју фотографија: Напур пре и после откопавања.

зашто се залутали човек креће у кругу?

У многим романима и причама, као и у описима стварних догађаја, могли сте прочитати да залутали људи не могу да се држе жељеног правца; скренувши с пута они почињу да се крећу у широком кругу да би се на крају вратили на место са кога су пошли. Многи су склони да у овоме виде нешто тајанствено и злокобно, шалу зле судбине.

До појаве ненамерног и невољног кружења долази у оним случајевима кад човек нема могућности да се према нечему оријентише: кад се без компаса креће по великој, непознатој шуми, за време снежне буре или по магли, у степи, на откривеном мору, по тамној ноћи без звезда.

Научници су проучавали ту особину људи да се, кад пред очима немају једну одређену тачку према којој би се управљали, крећу у већим или мањим круговима. У науци је познат опит извршен са ученицима једне пилотске школе који се састојао у томе да они везаних очију пређу по правој стази с једног краја аеродрома на други. Ниједан од будућих пилота није стигао на циљ. Први кораци ученика поклопили су се са означеном стазом, но ускоро су многи стали да се од ње удаљавају лево или десно, да би се на крају сви почели кретати у круг.

Други опит био је изведен у Венецији. И ту је било потребно да се завезаних очију пређе на супротну страну трга широког 175 метара, и стигне до средине једне катедрале. Сви учесници опита скренули су с правог пута, кретали су се у луку и у најбољем случају стигли до бочних колонада катедрале.

Кретању по кругу подложни су не само људи, већ и животиње. Ако се псу вежу очи па се он баци у воду да плива, почеће да описује кругове. Многи поларни истраживачи тврде да пси упрегнути у санке, када се нађу у непознатом пределу, такође описују кругове по снежној пустињи. Простије животиње — унфузорије у капљи воде, пуноглавци и медузе — крећу се у круговима. У кругу лете и ослепљена птице.

Шта то спречава људе и животиње да се крећу по правој линији. Узрок, показало се, лежи у недовољној симетрији тела код људи и животиња, у неравномерности развитка њихове мускулатуре. По правилу, у природи не постоје потпуно симетрично развијени мишићи на телу једне јединке. Тако, например, јаче развијени мишићи десне руке код једног веслача неизбежно ће терати чамац да скреће удесно. Ако је веслач због магле лишен могућности да повремено исправља правац кретања, његов ће се чамац неизоставно почети да креће по кругу. Неједнакост дужине корака, неравномерна снага замаха крила, неједнако махање рукама при ходу — све то доводи до тога да људи и животиње не могу да се држе праволинијског правца ако нису у могућности да своје кретање контролишу очима.

ЈА САМ КЕНГУР

Погледај, мама! Ја сам кенгур! Ово је портрет који ће свакога развеселити, јер је ванредно привлачан. Снимак који је направио Бил Ховел из Церсивила, у држави Илиноис, добио је прву награду као најбоља црнобела фотографија на конкурсу часописа „Дечији живот" у 1957 години.

ПОДВИЗИ ШЕКЛТОНОВЕ ЕКСПЕДИЦИЈЕ

Пошто је свим члановима посаде било јасно да је њихов брод „Издржљивост" осуђен на пропаст, сер Ернест Шеклтон издао је наређење за искрцавање. Учинио је то тешка срца. Али, пуних девет месеци око брода се стезао кобни ледени обруч од кога је његов труп даноноћно пуцао. За непуна два часа 27 Шеклтонових људи искрцали су на санту много животних намирница, разни материјал, три чамца за спасавање и 49 паса. Налазили су се усред Антарктика, на леденој пучини Веделовог Мора, на пола пута између Јужног пола и најближег насељеног места које је било удаљено 1900 километара.

Истога дана, 29 октобра 1915, тек што су подигли шаторе, Шеклтон је одлучио да се одмах сутрадан крене преко санте, на пут дуг 557 километара до најближег острва Поле.

Био је сасвим необичан састав ове екипе која се налазила на прагу једне од највећих истраживачких пустоловина: од професора универзитета у Кембрицу, до обичних ирских рибара и једног слепог путника који се у Буенос Аиресу сакрио међу сандуцима. Али, сви су живели као да су рођена браћа и без поговора су извршавали наредбе Шеклтона, коме је ово била већ трећа поларна експедиција. Године 1901, ишао је са капетаном Скотом на Јужни пол, 1907 довео је своју експедицију на 182 километра од Пола, а сада, 30 октобра, кренули су на пут кроз мећаву и за 24 часа успели да превале само 1500 метара.

На дан 21 новембра, у 4 часа и 50 минута, били су још довољно близу да би видели кад је њихов брод заувек нестао у хладним таласима Антарктика. Обавијени крзном и стално под шаторима, људи нису могли напред услед дубоког снега, али су били спокојни, јер су знали да њихова санта плови ка обали брзином од 3 километра на дан.

Ипак, да би их ободрио, вођа експедиције издао је заповест за покрет 21 децембра, али су и поред великих напора за пет дана превалили једва 15 километара. „Крећемо се спорије од корњаче", записао је Шеклтон у свом дневнику и — опет су се зауставили. Пуна три и по месеца морали су да остану у месту које су назвали „Логор стрпљења".

Хране је било све мање и њихов положај се погоршавао. У путу су се постепено ослобађали тешких сандука са конзервама, а како је добар део паса био побијен, расположење људства у току наредних недеља није се налазило на завидној висини.

Санта је пловила кроз све топлије зоне и зато је Френк Харлеј, фотограф, записао у дневнику: „Ако се лед проломи, не остаје нам много до краја живота". Трећег априла велики део леденог сплава се одвојио са ужасном ломљавом и треском, а пет дана касније, од санте је остао само мали троугао. Срећом, нико се није утопио. Двадесет осам људи је на брзу руку побацало у чамце најпотребније намирнице а потом су и сами у њих прешли.

Пуних 20 дана чамци су пловили по узбурканој пучини док нису стигли до малог и стеновитог Слоновог Острва. Искрцали су се, али Шеклтону је било јасно да на овој узаној стени само смрт могу да сачекају. Издао је налог једном дрводељи да за његов чамац истеше катарке; разапели су једра и 24 априла Шеклтон је са још пет људи кренуо на пут да потражи спаса. Док се удаљавао од отока, отпоздрављајући људима који су остајали, он је осећао горчину као никад дотле. Али, другог излаза није било.

Сер Ернест Шеклтон био је поларни истраживач а не морепловац. Међутим, сада је требало имати снаге и знања за девет бродских капетана. Једрили су шибани ветром који је прелазио 300 километара на сат, љуљали се на високим валовима, пробијали између злокобних стена. На дан 7 маја угледали су први пут земљу: поларно острво Јужну Џорџију, на које су се искрцали тек после три дана, али на супротној страни. Пошто су ту оставили три члана посаде, Шеклтон је са двојицом људи кренуо пешке у правцу насеља. Само то путовање, које је трајало 36 часова без прекида, било је довољно да се храбрим истраживачима ода достојно признање. Пењали су се уз стење као да су се годинама верали, висили су над понорима, по неколико сати трагали за падином којом би се спустили са мање опасности.

Кад су били већ потпуно исцрпени, у седам сати ујутро три човека зачуше са обале људске гласове. Потрчали су без даха у том правцу.

Шеклтон је познавао енглеског управитеља базе на овом острву и зато рече људима који им дођоше у сусрет:

— Најлепше вас молим одведите ме до Антуна Андерсена.

— Андерсен је отишао одавде још пре годину дана, — одговорио је један од радника. — Заменио га је Торалф Сорл.

— Одлично, — одговори дошљак. — Одведите ме Сорлу!

Нешто касније, када је овај угледао незнанце који су личили на подивљале људе, запитао је мрштећи се:

— Али... Ко сте ви?

— Зовем се Шеклтон, — зачуо се спокојни глас насмешеног човека.

У томе тренутку Сорл је окренуо главу да му се не би виделе сузе, јер је било прошло 16 месеци откако се о Шеклтоновој експедицији није ништа чуло.

Одмах је издат налог да се оде по тројицу који су остали на другој страни отока, а китоловац „Јужно небо" запловио је према Слоновом Острву да доведе остала 22 члана.

Подухват сер Ернеста Шеклтона да спасе све своје људе и успех који је постигао, спада међу најнеобичније у аналима освајања ледених пустиња. Историчари сматрају да то што је прешао пешке и на чамцу од Јужног пола до острва Јужна Џорџија, вреди исто колико је учинио и за испитивања области неприступачног Антарктика.

ЗНАЈУ ЗА РЕД

Амерички буфало има обичај да се чеше о дрво када га сврби кожа због уједа инсеката. Међутим тамо где је дрвеће ретко, животиње су толико „дисциплиноване" да стоје „у реду" чекајући да дођу до дрвета и почешу се.

Најстарија вина

Најстарија вина на свету сачувана су у подрумима школа у Оксфорду и Кембрицу, али та порто вина, из 1756 године, изгубила су сваки укус и више се не могу пити. Француски гастроном Андре Симон сматра за најбоље старо вино „царски токај" из 1811 године а најбоље француско вино је „бордо" из 1870 године.

И сад живе

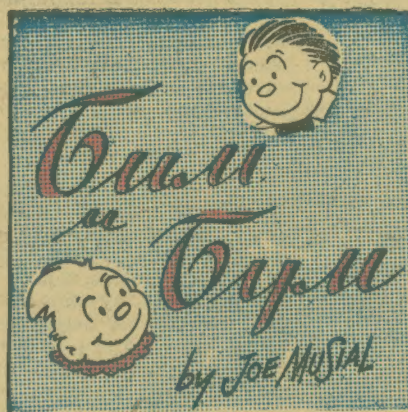
У морским дубинама Пацифика пронађене су животињице сличне пужу за које се веровало да су нестале још пре 300 милиона година. Сићушна „неопилина" се сматра као најстарији живи претставник пужева, хитона и, можда, капичастих шкољки. Само још једна животиња има тако дугу прошлост: лингула која живи у плићим водама Јапана.

Нетачно је...

Нетачно је старо мишљење да велика хладноћа оштећује зубе, каже се у извештају једне америчке експедиције која је боравила на Антарктику. Зубни доктор Вермилион нарочито испитујући ово — каже да чак ни на 70 степени испод нуле није приметио тако снажно цвокотање зуба да би испадале пломбе или се зуби крзали и ломили. Једино је запазио да су људи добијали јаке зубобоље кад би своје пломбиране зубе изложили веома хладном ваздуху.

РУКОПИС И ОТМЕНОСТ

У Шекспирово време леп рукопис је сматран као неотмен, чак нека врста просташтва. Већина знаменитих савременика писали су веома ружно, па је тако настала и та мода. И Шекспиров јунак, дански племић Хамлет помиње то у једном дијалогу са својим пријатељем Хорацијем.

ЖИВИ ЛАНАЦ природе

Убрзо пошто је постао претседник Сједињених Америчких Држава прогласио је Теодор Рузвелт шумске комплексе Каибаб у северозападном делу Аризоне за национални резерват племените дивљачи. Тиме је био забрањен лов на јелене, и почела хајка на све дивље животиње које су претстављале опасност за величанствено стадо од 4.000 јелена који су живели у шумама Каибаб. У току следеће две декаде било је убијено или отровано више од 6.000 вукова, којота, пума и дивљих мачака.

До 1925 године број јелена у Каибабу нарастао је на преко сто хиљада. Оскудица у храни постајала је све већа. За свега две године од глади и болести угинуло је преко 60.000 јелена. Они који су остали у животу оглодали су и оголели свако дрво и сваки жбун, а ипак нису могли да утоле вечиту глад. Страдали су и даље, све док број јелена није спао на десет хиљада исцрпених и болесних животиња. Некад величанствена шума постала је жалосна пустара. Све је то била последица ломљења једног јединог беочуга у животном ланцу шуме.

Све што живи на нашој планети повезано је међусобно јаким ланцем узајамне зависности. Не постоји ни један облик живота који може да опстане сам, без зависности од осталих.

Буфало и скакавац

Живи ланац природе ретко ћемо приметити све док се не сломи један од његових карика. То се догодило прошлог века у великим преријама Северне Америке. На тим непрегледним плодним пространствима у изобиљу је било хране за небројена стада буфала, за све мале глодаре и скакавце. Мале животиње — травоједи служили су као храна којотима, вуковима и птицама-грабљивицама. Преријски пси и многи инсекти ситнили су земљиште угажено и утабано копитама буфала и тиме му враћали плодност.

У том ланцу узајамне зависности живот је одржаван у сталној равнотежи. Кад би се, например, скакавци сувише размножили и уништили превише траве, дивља говеда била су приморана да се хране скакавцима, чиме би поремећена равнотежа била опет успостављена. Али, кад су људи почели масовно да убијају буфале, у живом ланцу природе био је сломљен један веома важан беочуг. Није више било стоке која је раније уништавала силан коров да не би све више освајао комплексе где је некад расла свежа трава. Инсекти и глодари уништили су постепено и оно мало траве што је остало. Оголело земљиште било је изложено ветровима и води: некад најплоднији предели на земљи претворени су у пустињу.

Кактус — град

Међу најчудније и најзанимљивије беочуге живог ланца природе спадају они који чврсто повезују у једну заједницу разне биљке и животиње. У голим пустињама кактуси сагуаро постали су прави „самостални градови". Дебела стабљика сагуаро кактуса, наборана као склопљена хармоника, пружа уточиште пауковима и ларвама разних лептирица. У води која се скупља у пукотинама стабљике размножавају се комарци и протозое. Разни инсекти хране се цветом, плодом и семењем кактуса. Детлићи кљуцају стабло тражећи инсекте, а рупе које су они својим кљуновима начинили послужиће као „станови" неким птицама, пољским пацовима, гуштерима, змијама и скорпионима. Постоји чак и једна врста патуљасте сове која живи искључиво у рупама издубљеним у овом кактусу, али само у оним које својим кљуновима начине две врсте детлића. Ова сова неће живети у рупи сагуаро кактуса коју је издубио неки други детлић, нити ће, пак, свити гнездо у шупљини коју су начинили „њени" детлићи на некој другој врсти кактуса.

Лептирице и прегљеви

Наша планета свакако није толико пренасељена да на њој не би било животног простора за свако биће. Па ипак, постоји једна врста прегља, који живи само у ушима једне врсте лептирица. У једној таквој лептирици живи понекад читаво туце прегљева, али сви се они лепо сместе у исто уво лептирице, остављајући јој друго недирнуто. На тај начин лептирица ипак може да чује приближавање непријатеља, слепог миша например, и да на време спасе и себе и своје „потстанаре".

Гуштер у цвету

Једна врста лопара (лопар је шкољка која се закачи за стену, дно брода и слично), живи само на „леђима" једне друге врсте лопара која се, пак, припија на кожу кита. Сунђери су, такође, веома често прави живи хотели: у једном сунђеру који је плима избацила на обалу Флориде, један зоолог открио је десет разних животињских врста — укупно 17.128 животиња.

Неке животиње налазе склониште у самом срцу опасности, као например комарци и мушице које живе у мрежи паукова. Чак је и непентес, биљка-месождер која се храни инсектима и мањим животињама, стално и угодно боравиште малих жаба-крекетуша и једне врсте гуштера. Неке осе полажу своја јаја у цвет биљке-месождерке: од влати траве она „сапради" мали сплав који плива по лепљивој течности биљке и њему „повери" своје потомство. Једна врста паука плете своју мрежу изнад саме биљке месождерке и преотима јој плен.

Звиждовка

Многе птице живе у тесној заједници с великим животињама: крављe птице с буфалима, чапље са индиским слоновима, звиждовке с крокодилима. У већини оваквих случајева „велики другови" дозвољавају птицама да на њиховим леђима траже и лове инсекте. За узврат, птице их чисте од досадних инсеката, а истовремено служе као чувари који на време упозоравају своје домаћине на опасност. Мала звиждовка кљуца остатке хране заостале међу зубима великог гмизавца. Птица се засити, а крокодил увек има чисте зубе.

Олуја прекида ланац

Ми, људи, везани смо за природу тим истим ланцем, мада његовог постојања нисмо увек свесни. Скочиле су цене животним намирницама или дрвима. Да ли вам је икад пало на памет да је то у већини случајева резултат раскидања тог ланца? Случај који се пре неколико година догодио у једној шуми у Колораду можда ће вам помоћи да то схватите. Та шума била је једна добро уравнотежена животна заједница: смреково дрвеће расло је високо, бубе-дрвоточци нападале су старија и слабија стабла, други инсекти и микроби разарали су даље оштећено дрвеће и претварали га у плодни хумус, храну за ново, младо дрвеће. Бубе-дрвоточци остајале су увек у мање више истом броју јер су се њима хранили детлићи. У овој шуми било је сисара, змија, птица, а свака од гих животиња чинила је по један беочуг у ланцу шумског живота.

Све је то променила једна једина олуја. Ветар је оборио многа стабла, а то је значило неочекивано обиље дрвене хране за бубе. Оне су се толико размножиле да детлићи више нису били у стању да их уништавају у потребним количинама. Бубе су убрзо почеле нападати и сасвим здрава стабла. Најзад, за време једне друге олује гром је запалио труле пањеве и ватра је уништила преосталу вегетацију која је штитила земљиште. Ланац је био сасвим прекинут: оголела земља више није могла да задржава воду и свака провала облака значила је поплаву за насеља у долини. Најзад је и човек осетио на својим леђима последице једне олује која се догодила неколико година раније.

Риба - загонетка

Једног фебруарског дана 1913 године, мала јахта „Самоа" под командом капетана Чарлса Томсона пловила је дуж низа острваца Флорида-Кис. Путовање се већ ближило крају кад су с палубе приметили огромну рибу која се недалеко од јахте њихала на таласима. Пошто ју је извесно време посматрао кроз доглед, капетан је на своје огромно чуђење утврдио да риба не личи ни на кита ни на ајкулу и уопште ни на једну од познатих крупних морских животиња.

Наоружан харпуном, он се с једним од путника спустио у чамац да изблиза осмотри и по могућству убије чудну животињу.

Харпун се зарио у бок чудовишта и у следећем тренутку чамац, који је риба повукла за собом, полетео је таквом брзином да су таласи што их је чамац подизао, били изнад његових ивица. Тако је почело једно од најчуднијих путовања у историји поморства: брза пловидба малог чамца у који је била „упрегнута" дотад невиђена риба.

Уплашени путник преклињао је капетана да пресече уже харпуна али овај, страсни ловац, није ни помишљао да испусти своју необичну ловину. Држећи се једном руком за седиште, он је другом стезао секиру да би благовремено пресекао уже у случају да риба покуша да зарони. Али она није могла или није хтела да то учини. Лупајући перајима и јаким репом, она је воду претварала у пену и продужавала да плови. Посада јахте трудила се да рибу и чамац не изгуби из вида. Потера је трајала 39 часова. Најзад, очигледно исцрпена, тајанствена риба престала је да се одупире и морнари су је привукли уз бок јахте.

Гладни и уморни од те нежељене трке, капетан Томсон и његов сапутник, једва се држећи на ногама, одмах су отишли у кабину. Али, тек што су легли, улетео је у кабину „мали" с брода и јавио да је „рибица" разбила у комаде чамац причвршћен уз бок јахте и да чак угрожава безбедност брода. Испалили су на њу кишу танади, али је она још пет дана показивала знаке живота.

Ловачки трофеј капетана Томсона изазвао је велико интересовање и жучне расправе међу научницима. Риба је била тешка 12 тона, а дугачка око 14 метара. У обиму је имала седам метара, и тело јој је било покривено изванредно јаком кожом дебелом три палца. Сама њена јетра била је тешка 780 килограма. То је била гигантска риба, а не сисар, јер је имала шкрге. Најчудније од свега било је то што њено леђно пераје нису сачињавале кости, већ мека рскавица. Познато је да од великих риба само ајкула има рскавичав скелет. Али, ово чудовиште није било ајкула. Такву рибу нико никад није видео. Дуге и жучне расправе научника нису довеле ни до чега: ниједан од њих није могао да уврсти чудовиште ни у једну групу.

Отада је прошло већ 45 година, али и до данас ова чудна риба је остала једини познати примерак. Њена тајна још није одгонетнута.

Први људи — „сателити"

„Међупланетарни човек" по мишљењу неких америчких стручњака треба да буде инжењер или да је завршио студије једне од егзактних наука. Затим, да је изучио неку војну школу и да има преко 1.500 часова пилотирања. Не сме да је старији од 40 година нити виши од 178 сантиметара. Сем тога, треба да испуњава и одређене услове физичког и душевног здравља.

После објављивања конкурса, јавило се доста кандидата од којих је одабрано 110. Пошто су послати у Вашингтон где им је саопштено да је реч о путовању и становању у првом земљином сателиту, кандидати су подвргнути још једном испиту, после кога их је остало свега 36. После још једне врло тешке вежбе која их је чекала као припрема за становање у сателиту, овај број се свео на дванаест.

Преостали кандидати мораће извесно време да живе у једном затвореном простору под условима који се предвиђају у сателиту. Онај ко и после овога покаже највећу отпорност и најбољу сналажљивост биће први човек који ће напустити нашу планету.

Ко би рекао...

Да ли знате шта је шистозомиазија или билхарзија? То је инфекција сићушним црвићима коју шире слатководни пужеви. Стручњаци верују да је овим обољењем досад погођено најмање 115 милиона особа у свету.

СИМА ЗИМА и КИТ КОКАН

ХЕЈ! ШТА СЕ ТО ТАМО ДОГАЂА?

ТРЧИ! 'ОЋУ ДА КАЖЕМ ПЛИВАЈ, КОКАНЕ! ОВО ЕСКИМЧЕ ЈЕ ЛОВАЦ НА КИТОВЕ!

ПОКВАРИО СИ ЛОВ, ТИ ПИНГВИНУ!

НЕ БРИНИ ЗА МЕНЕ, СИМИЦЕ! УМЕМ ЈА САМ ДА СЕ ЧУВАМ!

МИСЛИШ? ЈА САМ НАЈБРЖИ ВЕСЛАЧ НА СЕВЕРНОМ ПОЛУ!

ЗАР? АЛ' КЛАДИМ СЕ ДА НЕ УМЕШ СВОЈИМ ЧАМЦЕМ ДА СКАЧЕШ ПО ВОДИ.

ПРЕДАЈА ГРАДОВА

УЖИЦЕ

СОКО

Свакако, то је била најлепша, највећа и најдирљивија свечаност коју је Београд доживео у 19 веку: предаја градова Србима, одлазак и последњег турског војника. Посаде из београдске тврђаве, из Шапца, Смедерева, Ужица, Кладова и оног тврдог и чудесног града Сокола, који је био неосвојив и за јунаке из Првог српског устанка — одлазиле су неповратно. Град Соко су Турци назвали „цура султанова“ јер је био неосвојива и увек величанствена тврђава. А ипак тог дана, 6 априла 1867 године ти турски градови у кнежевини Србији престали су да буду њихови и прешли су у српске руке.

Огромно одушевљење

Србија је правно још била вазална кнежевина чији је врховни господар био султан. Међутим, и он је био присиљен да повуче своје посаде из тих градова чиме је сасвим смањен утицај његовог господства. То је био огроман успех српских државника за време кнеза Михаила и најзначајнији догађај у малој српској кнежевини. Предаји градова претходило је бомбардовање саме вароши од стране Турака 1862 године. Шест година после тога више се ниједан Турчин, војник или поданик султанов, није налазио на српској територији.

Требало је измислити начин како да се градови предаду Србима, јер је кнежевина правно била само аутономна покрајина. Због тога је кнез Михаило пошао у Цариград и успео је да на Високој порти изради посебан султанов ферман, којим се Србији предају градови: Београд, Фетислам (Кладово), Смедерево, Шабац, Ужице и Соко.

У том чувеном ферману, „његово величанство“ султан Абдул Азис, поручује кнезу Михаилу: „Ја сам сада за сходно нашао да се управа означених градова теби и српској војсци повери, да се сада на бедемима и кулама њиховим, поред моје царске више и српска застава“. Потписан у Цариграду 29 марта 1867 године овај ферман је у Србију донео из Цариграда сам кнез Михаило.

Глас о потписивању фермана стигао је брзо и у читавој земљи изазвао огромно одушевљење. То је означавало коначну победу над Турцима и све околишне дипломатске речи у ферману значиле су само да је турска империја бар у Србији побеђена и да Срби у својој држави сад постају потпуни господари.

Припреме за свечаност

Повратак кнеза Михаила у Србију био је величанствен. Од Радујевца до Београда он је путовао лађом уз пратњу неколико пароброда и безброј чамаца. „Цела обала дуж Дунава, од Радујевца до Београда, била је прекривена народом, који је клицањем и пран гијама поздравио кнеза, што на челу читаве ове флоте пловљаше Дунавом Београду“.

Нарочито је свечан дочек приређен кнезу Михаилу у Београду. Војска и народ постројили су се од пристаништа па све до Велике пијаце на којој се уздизала за оно време највећа зграда у Београду — Велика школа — капетан Мишино зданије. Ту пред Великом школом, у пуној опреми и под оружјем, кнеза је дочекала ђачка чета, састављена од студената. „Кнез, који је остали свет поздрављао војнички, прошао је поред ђачке чете гологлав, у знак нарочите пажње према патриотској омладини“.

Као дан предаје београдске тврђаве Србима био је одређен 6 април 1867 године, и баш на тај дан је падао празник Цвети, као и пре 52 године када је плануо Други српски устанак.

За тај историски чин Београђани су се неколико дана свечано припремали. Свуда по вароши био је објављен „Програм церемоније која ће се одржати приликом читања царског фермана, по коме се замењују у градовима у Србији посаде турске посадама српским“. У хиљаде примерака умножен је и сам ферман и као летак растуран по читавој Србији. Иако се о предаји градова Србима на чување у њему помиње „великодушна милост“, ипак је сваком грађанину било јасно да је у неповрат прошло „старо турско време“, и да се више ниједан султанов мухарис (војни заповедник) неће више појавити.

Река људи текла је улицама

Београђани су били нарочито радосни. Одлазак Турака био је ванредан догађај, јер су их они и најтеже осећали. Када су Турци 1521 освојили Београд, за првог мухариса београдске тврђаве био је постављен султан Сулејман Величанствени — Кучук Бали беј, који је на ставама Саве и Дунава подигао „Белу кулу“, — касније прозвану „Небојша“.

Турци су уз мање прекиде држали Београд 346 година и сада 1867 године, последњи турски командант Али Риза-паша требало је да преда кључеве тврђаве која је у турским хроникама називана „капијом ратова“ или „капијом ратова за веру“ — владару једног малог народа који се упорно борио за своја права. Овај последњи паша био је добро познат. Волео је мито и бакшиш, а посећивао је у вароши српске забаве, играо коло и радо се напијао. Причало се да је на једној забави у добротворне сврхе, на лутрији добио — икону св. Николе. Приликом предаје Београда, оставио је у тврђави све турске топове са целокупном муницијом — и због тога је добио од кнеза Михаила „бакшиш“ од 10.000 дуката.

СМЕДЕРЕВО

На дан 6 априла 1867 године, читав Београд освануо је окићен српским заставама. Прозори на свим кућама били су украшени цвећем и венцима. Музика је од раног јутра свирала по целом граду и „дизала грађане на свечани уранак“. Знало се већ унапред како ће тећи „церемонија на Калејмедану“ али сви су грађани хтели да буду и сведоци, да виде кад се српска застава буде уздигла на древним бедемима. Мајке и очеви водили су децу, малу и велику „да запамте до краја живота кад су Срби у Београду постали своји господари“. Десетине хиљада људи дошло је из унутрашњости Србије да присуствује овој великој свечаности. „Београд се тога дана удвостручио по броју својих становника“.

Грмљавина топова

„Кад се ферман прочита, — каже се у програму церемоније, — избациће се са града 21 топ, па ће се после одмах на граду подићи српски барјак који ће бити поздрављен опет са 21 топом. Пуцаће се из градских батерија, које су окренуте старом крају турске вароши“ (према Дорћолу).

На Калемегдану, који није био као овај данашњи, већ пустолина са по неким грмом и са доста рупа, збио се силан свет. Сви су гледали према оном делу тврђавских бедема изнад којих се уздиже „сахат кула“.

„Грмљавина топова беше поздрав српској застави — казује један савременик, — која се лагано и свечано дизаше на високој катарци спрам пашиног конака. Тај моменат беше врхунац радости и одушевљења раздраганог народа. Громки узвици угушише тресак градских топова. То беше непрекидно таласање људских гласова као бура која не престаје. И кад први српски војник ступи на градски бедем према вароши да смени турског стражара, урнебесни усклици проломише ваздух. Шездесет година чекало се на тај тренутак (од 1806 када су устаници ослободили Београд). Људи су се грлили и љубили. Старци, срећни што су тај тренутак доживели, плакали су од радости, а жене дизале децу да виде српску заставу и српског војника на градском бедему“.

Тако су најзад крунисани дугогодишњи напори да Срби добију градове у своје руке и да потпуно очисте земљу од Турака. Последњи одред турске посаде напустио је београдску тврђаву 24 априла 1867 — и први српски пароброд „Делиград“ на неколико шлепова одвукао га је у Видин.

НЕВЕРОВАТНО АЛИ ИСТИНИТО

На аеродрому крај Курумана, у Јужној Африци, недавно је морао бити обустављен саобраћај јер су мишеви изроварили и онеспособили све писте. Ови мали глодари су се веома намножили у последње време, и то због тога што је бука авионских мотора отерала из читаве околине све птице-грабљивице које иначе уништавају мишеве.

★

У Швајцарској постоје лица која купују јабуке само ако су црвљиве, карфиол и купус само ако на њима има лисних ваши, а лук ако је већ проклијао. Наиме, они су убеђени да је воће и поврће коме се не може ставити никаква замерка било превише прскано разним хемиским средствима за уништавање инсеката и да је због тога шкодљиво по здравље.

★

Ономе ко жели да посети једини биоскоп у насељу Бетел на Аљасци није потребан новац, али зато мора са собом да понесе једну рибу. Своје необичне биоскопске улазнице — за исправне се сматрају само живе рибе — посетиоци бацају у велики акваријум који се налази крај улаза у биоскоп. Сопственик биоскопа је истовремено и трговац рибом.

Да би се лавовски борили

Несвакидашњи је начин на који љубитељи фудбала села Квангу у Уганди, у Африци, бодре своју једанаесторицу кад год мало попусте у сусрету са другим тимом. Навијачима је увек при руци грамофон са гласноговорником и плочама на којима је снимљена рика лавова. Фудбалери Кванга се онда и сами лавовски боре. Зато и јесу на челу Уганде, са пет бодова испред осталих тимова, а нема нимало изгледа да ће им неко преотети титулу.

МОРАО И ОН

Читавих 85 минута тачно и течно је одговарао на сва питања и кад му је на крају саопштено да је часно заслужио возачку диплому енглеског Министарства саобраћаја, Стирлинг Мос је засијао од среће. Други на листи светског аутомобилског првенства 1959 досада је имао само такозвану „малу возачку дозволу“, коју је добио у својој 16 години, непосредно пред Други светски рат. У међувремену у Енглеској је заведен строжи возачки испит, па је и аутомобилски ас морао да га полаже.

НИГДЕ ИЗ МЕСТА

Пореклом Шкот, а рођен у Кенигсбергу (1724—1804) Имануел Кант никада није, сем веома кратко време док је као врло млад био учитељ у једном оближњем селу, напустио свој родни град. Као приватни доцент остао је пуних 15 година непризнат, готово и непознат. Тек је 1770 године добио место професора логике и метафизике. За све време уживао је пуну љубав својих студената. А његово начело је било — помагати ученицима осредњих способности. „Глупима и тако нико не може помоћи, а генији ће се већ и сами снаћи“ — говорио је он.

ПАРТЕР НЕКАД

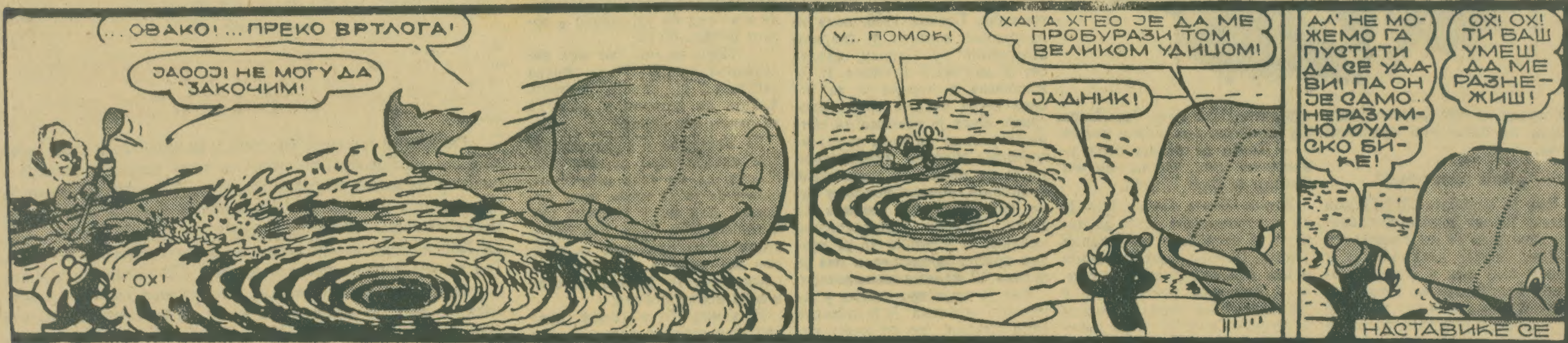
Публика која је у енглеским позориштима почетком 17 века седела у партеру сматрана је као сасвим проста. Партер је био у средини позоришта, непокривен, па је у случају изненадног невремена, а и иначе, настајала страховита гужва. Превртани су столови за којима се седело и јело и пило за све време претставе које су тада трајале веома дуго. Отменији свет је имао места у ложама уоколо и на самој позорници.

Метеоролошке станице на пучини

После опсерваторија које су подизали на високим планинама, амерички стручњаци су затражили да се поставе метеоролошке станице на пучинама. У свакој таквој бази становало би тридесетак људи. Један део сплава служио би за спуштање хеликоптера. Поред инструмената за посматрање звезда, ту би се налазила и мала лабораторија, која би служила гњурцима за испитивање онога што изнесу из морских дубина.

Због изузетне кривице...

Финска ковница је оптужена због једне сасвим изузетне кривице. Без законске дозволе ковала је новчиће од 75 пфенига и давани су лицима која су у блиској вези са ковницом. Полициском истрагом утврђено је да ниједан комад није доспео у јавни оптицај, већ се сви налазе у рукама нумизматичара. Љубитељи ове врсте збирки плаћају за сваки новчић и до 50.000 финских марака, а најдаље је отишао један Американац који не жали да плати чак и 200.000 финских марака за једну такву пару.

ЕДИТ ПИЈАФ УСПОН и ПАД

Познати француски глумац и редитељ Саша Гитри рекао је за најпопуларнију француску певачицу шансона Едит Пијаф ово: „Живот јој је био толико тужан и занимљив да изгледа као да је измишљен". Можда баш тој тузи, која је у њој стална, има да захвали за већи део успеха. Јер, многе меланхоличне песме из репертоара ове жене причају баш њену сопствену историју.

Песма: „На тротоару Белвила"

Мати Едите Пијаф била је кафанска певачица а отац акробата. Увек без новца, овај брачни пар није могао да се подичи ни породичном слогом. Мати је морала да пева и кад је здрава и кад је болесна, морало се без престанка зарађивати и зато није чудо што је мала Едит угледала свет једне ноћи, управо на тротоару улице Белвил, у којој и данас станује париска сиротиња. Било је то 1915 године по повратку из кафане у којој је мати отпевала свој програм и пожурила се да стигне кући.

Отац је био акробата, али и луталица. Мати, врло нестална, оставила је кћер од два месеца својој мајци. Баба се бринула о унуци, али, кад у кући није било млека, делила је с њом свој свакодневни литар црног вина. Тако је трајало пуне три године, док се није појавила друга баба и одвела девојчицу к себи.

После два месеца Едит је ослепела и нико ни данас не зна зашто се то догодило. Четири године баба ју је водила од лекара до лекара, но све су интервенције остале без успеха. Једног дана, слепа девојчица је напипала клавир, села на столицу, и отворила поклопац изнад дирки. Почела је да лупа по клавиру, јаче, па све јаче, и наједном се догодило нешто што је у медицини одавно познато: услед снажних удара девојчица је прогледала.

— Видим! Ја опет видим! — повикала је она.

Као да се некакав густ црни вео поцепао пред њеним очима капци су узнемирено уздрхтали на блиставом сунчаном дану.

„Моја прва песма"

Кад је акробата Луј Гасион сазнао да му је кћи прогледала, пожурио се да је поведе са собом. Сваког дана они су у новом селу или у новој варошици простирали по трави шарену поабану поњаву на којој се акробата увијао и превијао пред шаком радознале публике. По завршеној претстави, изговарао је увек исту реченицу:

— Сада ће моја кћи да прикупи ваш прилог а после ће да изведе смртоносни скок.

— Али тата, — рекла је седмогодишња девојчица поверљиво, — ја не знам да правим никакав скок.

— Није важно, — одговорио је отац. — На моје речи нико не обраћа пажњу.

Тако је и било. Но једног дана је ипак неки посматрач рекао:

— А смртоносни скок?

— Мала је, — одговорио је учтиво акробата, — болесна. Али, уместо скока, отпеваће вам једну песму.

Едити је залупало срце од страха. Није знала ни једну песму сем Марсељезе, па и то само прву строфу. Ипак је запевала нежним детињим гласом, али сигурно. Била је то њена прва песма пред публиком и њен први успех. Кад је чула аплауз, узела је тањир и још једанпут сакупила бакшиш.

Вечно гладну, исцепану, бледу жену од двадесет година полиција често легитимише. Једно поподне, у улици Троајон, кад је завршила песму, пришао јој је добро одевени човек и рекао:

— Јеси ли ти луда? Зашто упропашћујеш глас?

Она је слегла раменима.

— Стомак тражи своје.

— Слушај, — наставио је непознати. — Зовем се Луј Лепле и држим локал „Жернис" у улици Пјер-Шарон. Дођи у понедељак у четири да видимо може ли нешто да се учини.

Први успех

После четири дана, када је мршава Едит, у позајмљеној хаљини и ципелама, отпевала у „Жернису" своју прву песму, из публике је допро такав аплауз да се она зажуљала. Међу присутнима један је човек највише пљескао и викао: „Ово је талент"! Ово је прави талент!" Био је то Морис Шевалије.

Тај дан се сматра једним од значајних датума француске шансоне. Исто вече Луј Лепле јој је понудио уговор и рекао:

— Треба да нађеш себи уметничко име... Сетио сам се! Зваћеш се Едит Пијаф!

Живот Едите Пијаф био је до тог тренутка и остао до данас пун несреће и изненадних успеха. Помало личи на јевтин роман или на измишљену причу. Али њен први успех у „Жернису", не треба приписивати срећи која је „пала с неба". Тај успех донела је сама себи сиромашна Едит. Она је могла да се запосли као судопера, да пере прозоре или да изабере једно од хиљаду других занимања за које није потребна никаква школа.

Али, већ од петнаесте године њу привлачи једино певање. Жели да постане певачица, не оперска, наравно, али да пева шансоне за њу је било најлепше занимање на свету. Самоука, она је у песму уносила сву себе, сва осећања и сав свој живот. Зато је успела у „Жернису". Значајно је што је схватила да то вече претставља, истовремено, тек почетак њеног озбиљног учења. Да се само опила славом, убрзо би пропала. Тада је управо почела да студира шансону као врсту песме и начин певања, да би се одржала међу професионалним певачима.

За певача или певачицу није нимало лако да сам одржи интересовање публике у току целог једног концертног вечера. Међутим, за Едит Пијаф то данас не претставља никакву тешкоћу. Године 1956, када је приредила концерт у дворани „Олимпија" у Паризу, двадесет и два пута публика ју је изазивала и морала је да отпева десет песама преко програма. Када је требало да потпише уговор да пева у тој огромној дворани предложено јој је да одржи 30 узастопних концерата, колико постижу само најпопуларније звезде на свету. Велико интересовање публике је учинило да је уговор трипут продужен и она је певала 12 недеља сваке вечери.

Кад је први пут стигла у Америку, публика ју је примила врло хладно, јер се њене песме разликују од онога на шта је тамошњи свет навикао. Али, кад је последњи пут гостовала у Њујорку, у дворани „Версај", певала је 14 недеља из дана у дан, док певачи великог угледа певају у истој дворани највише две до три недеље. Најзад, она је једина певачица шансона којој је указана почаст да пева у „Карнеги холу" у Њујорку.

Едит Пијаф је увек веровала у себе. Знала је своју стварну вредност, али, једног дана се догодило да је изгубила самопоуздање. Посумњала је у свој глас. То се догодило после њеног трећег несрећног судара аутомобилом. Раније, после првог и другог, кад је сломила руку, говорила је: „Ништа нарочито. Све ће проћи!" Али, новембра прошле године, кад је после несреће дошла к себи, помислила је: „Све је изгубљено!"

Кад је изишла из болнице, ова не више млада жена села је за пијанино и почела да учи изговарање речи као да је странкиња. Поново је пропевала и ко год би јој дошао у посету питала би га:

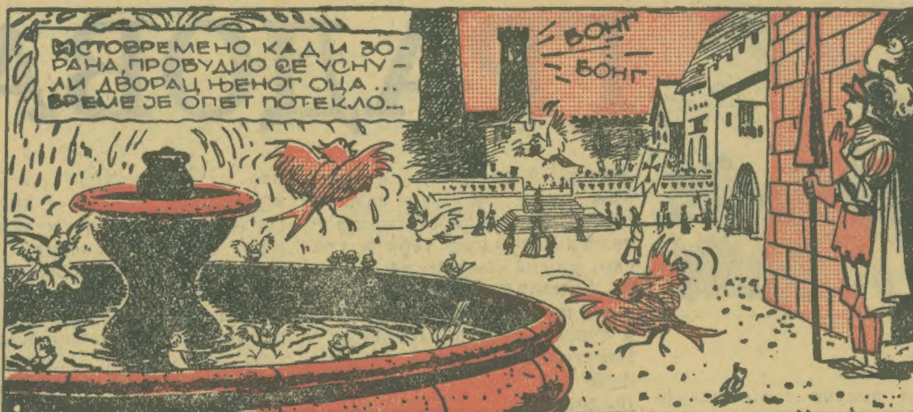
— Препознајете ли мој некадашњи глас? Имам чудан нагласак... Не, нисте искрени. Хоћете да останем у заблуди да певам као некад.

За клавиром и пред огледалом свакодневно је вежбала. Најзад, да би себе испробала, одлучила је да изиђе пред публику. Али не у Паризу. Отпутовала је у Руан. Већ после друге песме проломио се пљесак две хиљаде одушевљених слушалаца. То је био почетак њених нових победа.

И данас, Едит Пијаф пева као и раније, у време својих великих успеха.

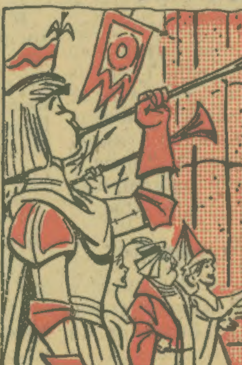

WALT DISNEY УСПАВАНА ЛЕПОТИЦА

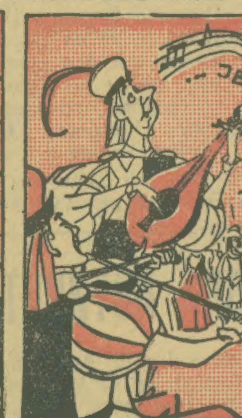

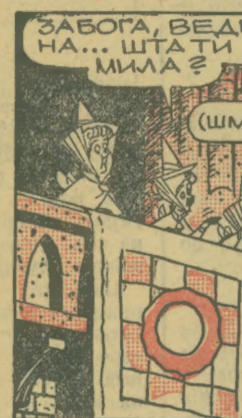

ЗА ОНЕ КОЈИ СЕ НЕ ОСЕЋАЈУ ДОБРО

Русел Бриг, декан Харвардског универзитета запитао је једног дана студента Шмита зашто није завршио свој задатак.

— Господине, нисам се осећао добро, — одговори студент.

— Е, мој драги Шмите, — рече му декан, — временом ће вам постати јасно да су највећи део оног што је учињено у свету, створили баш они „који се нису осећали добро".

После је Шмит често о томе мислио и питао се зашто му је декан Бриг, који није био нарочитог здравља, тако говорио. Можда је и он долазио на посао кад се није осећао добро, само зато што је стављао дужност испред свега.

Декан је знао да су знаци умора и лењости слични, да је тешко одвојити и утврдити разлику између „не осећам се добро" и „немам воље за рад". Знао је, такође, да разборит човек, који има један посао да обави у петак, треба да га почне још у уторак и среду, да га не би заболела глава у четвртак.

Једном речју, декан је познавао оне који прво одреде програм задовољстава а тек онда мисле на дужност, као и оне који прво мисле на обавезе, па онда на задовољство.

Сећајући се увек речи декана Брига, нарочито у тмурне дане, кад је све изгледало тешко, Шмит је почињао посао одмах ујутру, док је свеж — да не би дошло оно „не осећам се добро".

ТЕЛЕВИЗИЈА РУШИ КИНЕМАТОГРАФИЈУ

Енглези се све више интересују за телевизију а све мање за филмове. Године 1946, сваки енглески грађанин ишао је у биоскоп просечно 34 пута годишње. Исте године било је продато око милијарду и 500 милиона биоскопских карата. Наредних година Британци су све мање ишли у биоскоп. Али, од 1955 њихово интересовање за филм катастрофално пада. Три године доцније продато је свега 915 милиона улазница. Према предвиђањима филмских статистичара, ове године продаће се само 725 милиона. То значи, да ће сваки Енглез ићи просечно свега 14 пута. Разлог? Верност домаћим телевизорима.

МИСТЕРИЈА КОСЕ

Из историје сазнајемо да су људи раније носили браде и бркове више него данас. Као

доказ може да нам служи ова гравура из XVI века названа „Кавањер с дугим брковима".

*

Брада није искључиво привилегија јачег пола. Ова фотографија нам показује Ану

Џонс, чувену жену с брадом, која је дуго времена припадала трупи циркуса „Барнум".

*

Један хроничар из неког места у Бурми начинио је 1826 године овај цртеж „човека-пса"

старог 30 година. Тело му је било обилно покривено маљама.

ЗА ИСПИТИВАЊЕ МАСНИХ КИСЕЛИНА

Познато је да човек кад је гладан угљеном се одржава помоћу масних киселина. Да би се сазнало како се овај извор енергије користи, убризгаване су човеку масне киселине са радиоактивним угљеником, а за то време је имао на глави васионски шлем у који је издисао ваздух. Он је одвођен у специјалну машину која је мерила количину радиоактивног угљеника и на тај начин се утврђивала висина сагорелих масних киселина.

РАЖАЊ НА ИЗЛЕТУ

На излету или у лову може се одлично испећи пиле, риба или бифтек. Мотор је те-

жак само килограм или ако је већи, два. Ради помоћу обичне батерије и окреће печеницу.

„ЈУВЕНИЛНИ" ХОРМОН ИНСЕКАТА КОД СИСАРА

„Јувенилни" хормон који се налази у телу инсеката, контролише њихов развој и старење. Пронађено је да и многа ткива човека и других сисара садрже супстанцу која има слично дејство. Највећу активност има „јувенилни" хормон из тимуса, жлезде која се налази у врату човека и чија функција ни данас није довољно испитана.

Ако се у телу инсекта налази овај хормон у великој концентрацији он зауставља претварање гусенице у лутку или стварање одраслог инсекта од лутке. Задржава „биће" у стадијуму у коме се тренутно налази и омогућава му само да такав облик повећава. Зато овај хормон називају и „статус кво хормоне". Научнике интересује да ли овај хормон има значаја и у физиологији или је његово присуство само биохемиски елемент.

Повољне перспективе

Нема велике опасности од путовања у васиону, — изјавила су недавно два велика стручњака за васионске летове, научници Сергеј Вернов и Александар Чудаков. Живим бићима не прети велика опасност од такозване болести зрачења. Када на Сунцу нема ерупција и не долази до интензивног зрачења, пут у свемир је људима отворен и космички зраци нису за њих смртоносни. До ових закључака су дошли на основу података сакупљених са спутника и ракета.

Установљено је да је на растојању већем од девет радијуса Земље интензитет зрачења непромењен. Иако око Земље на 50.000 километара кружи велики број електрона, уређаји на совјетским космичким ракетама су показали да је њихова енергија незната јер не прелази 30 до 100.000 електрон-волти. Ови електрони могу да буду неутралисани, што значи да је човек у стању да се обезбеди од њиховог дејства. На још већим растојањима кроз сваки квадратни сантиметар пролазе само две честице у секунди.

Око Земље постоји прави ореол честица, зона максималног зрачења. Мада на 400 километара од Земљине површине количина честица није велика, она са удаљавањем нагло расте. На висини од 15.000 километара откривено је 700 пута више оваквих честица. Њихова енергија је велика и мери се на стотине милиона електрон-волти. У овом подручју зрачење је стотину пута веће него у међупланетарном простору. Али већ даље од ове границе количина космичких честица се нагло умањује, а тиме опада и њихова јачина.

Пошто су анализирали састав овог ореола, названог корпускуларно зрачење, ова два научника су изнела следећу претпоставку:

— Под дејством космичких зракова Земља постаје извор неутрона који се све више распадају уколико се удаљују од Земље. Тако настају електрони и протони који се задржавају око Земље под дејством земљиног магнетског поља. Вероватно да и друга небеска тела, сматрају ова два научника, имају своје ореоле, уколико имају и магнетска поља. Коначан одговор на ово треба да даду космичке ракете које ће се тек избацити.

Алергија у вашој шерпи

Многи се питају да ли судови од алуминијума могу да утичу на кварење хране. Уствари, алуминијум не само да не утиче штетно на храну која стоји у њима, већ се успешно употребљава за лечење чира у стомаку. Количина алуминијума доспела од судова у организам за варење, може да буде сасвим незнатна. Али, без обзира на количину, овај метал не изазива никакве поремећаје у цревима. У вези са овим постављa се још једно питање: може ли алуминијум да проузрокује алергичне последице? Нарочито, може ли да буде узрок неким обољењима коже? Истина је да извесни метали изазивају алергију, али колико је досад познато, алуминијум још није забележен као алергик.

ТЕЛЕФОН ЗА РУКОВОДИОЦЕ ПРЕДУЗЕЋА

У Енглеској је усавршен телефонски систем са 20 линија од којих је једна главна. Руководилац предузећа може путем ове линије да ступи у везу са било којим од 19 бројева без обзира да ли се на њему већ говори. Чим окрене одређене цифре, веза између два саговорника се прекида и руководилац добија везу са својим службеником.

ЈУТАРЊЕ ИЛИ ВЕЧЕРЊЕ КУПАЊЕ?

Најбоље је купати се ујутру. Пошто је са себе скинуо све токсине, које је организам у току ноћи излучио на површину коже, човек треба да изађе на куће сасвим освежен. Што се тиче топле, млаке или хладне воде, свако треба да подеси температуру према свом организму. Лекари препоручују оштар пешкир који добро упија воду, да би се трљањем изазвало јаче струјање крви и да би кожа што краће време остала влажна.

За колико су тежи непушачи

Свима је добро познато да човек кад престане да пуши почне да се гоји. Професоре медицинског факултета у Минесоти занимало је да сазнају колика је просечна разлика у тежини пушача и непушача па су извршили испитивања на 300 људи који су се добровољно одрекли дувана. Од тренутка кад су престали да пуше лекари су их мерили и њихову тежину упоређивали са тежином три стотине пушача који су истих година, и сасвим слични по развијености и здрављу. После две године, просечни добитак у тежини изнео је четири килограма и 23 грама у корист непушача. Опит међутим још није завршен, јер треба да траје три године.

У ФРАНЦУСКОЈ: РИЦИНУС УМЕСТО ВИНОВЕ ЛОЗЕ

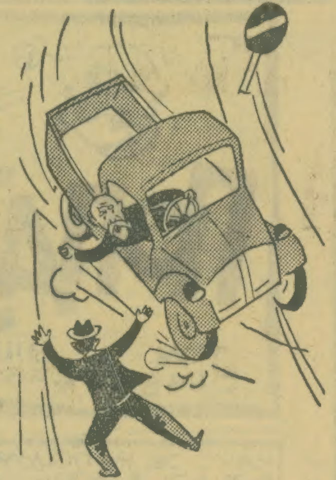
Француска је позната као земља разноврсних и добрих вина. Много хектара у Јужној Француској је под виновом лозом, али у околини Монпељеа лоза све више уступа место рицинусовој биљци која је кориснија и рентабилнија. Наиме, у рицинусовом уљу налази се врло важна сировина за производњу пластичне масе „рилсан". Пошто су извршени опити, један део јужно-француског виногорја уступиће место за гајење рицинусове биљке.

УКУС ВОДЕ

Жива бића не осећају воду на исти начин. Шведски научник Кац који се бави психологијом животиња, образложио је своје мишљење о томе како разне врсте живих бића осећају воду. По њему, човеков однос према води своди се на чуло пипања: он има потребу да осети додир воде на језику, грлу, једњаку. За добар део животиња вода претставља неопходност и чула укуса. Професор Кац каже да ни пацов нема потребу за укусом воде, међутим за пса, жабу, за свиње и неке друге животиње, вода има одређени укус који они морају да осете.

Због година

Једног дана, у саобраћајну полицију неког града у Америци стигло је сасвим необично писмо: „Мој отац је возач камиона, али је одавно зашао у године. Досад је за воланом увек био обазрив но мислим да му се возачка дозвола више не би смела дати. Неколико пута једва је избегао судар. Сви му саветујемо да тражи пензију, али он неће ни да чује. Постоји ли

могућност да се поново позове да полаже испит?"

Надлежни органи су позвали возача на контролни испит и установили да је његов вид ослабио, да несигурно процењује отстојање и да су му рефлекси такође слабији. Комисија је донела одлуку да стари возач убудуће вози само дању и то по друмовима и улицама који нису оптерећени саобраћајем.

Писмо забринуте кћери, која је указала на смањене возачке способности свог оца, било је повод за многобројна испитивања у Америци, и она су открила веома занимљиве чињенице. Тако је, према једној анкети извршеној у Калифорнији 1956, установљено да су проузроковачи несрећа у друмском саобраћају већином возачи од преко 65 година. Једна специјална комисија, образована у истој држави, закључила је да 80% возача изнад 60 година претстављају велику опасност на друмовима, јер им је вид знатно ослабио.

Кад је у држави Њу Џерси донет закон да сва лица са навршених 60 година морају накнадно да полажу испит из шофирања, возачку дозволу поново је добила једва трећина пријављених. Стопама Њу Џерсија пошле су државе Илиноис и Мејн. Оне су донеле законе по којима сваки возач после навршеног извесног броја година мора периодично да полаже накнадне испите, иначе му се дозвола одузима.

Међутим, постоји и мишљење неких стручњака за друмски саобраћај да би требало завести такве испите за све возаче без обзира на године, јер оне нису једини узрок смањивању возачких способности. Треба поменути да постоје и особе које су навршиле 65 година живота, али су им рефлекси и чуло вида још сасвим добри, тако да им и млади људи на њима могу позавидети.

ТЕЛЕФОН КОЈИ УБИЈА БАКТЕРИЈЕ

Део телефонске слушалице која се ставља на уста по обављеном разговору умеће се у лежиште лампе која испу-

шта ултравиолетне зраке, и они уништавају бактерије и вирусе. Слушалица при додиру са лежиштем пали лампу. Кад следећи говорник подигне слушалицу на њој више неће бити бактерија које би га могле заразити.

СВЕ ВИШЕ БУКЕ

Мада је бука сметала људима и раније, сада све већи број децибела угрожава слух па и живот човека, — каже један од водећих америчких стручњака за звук др Кнудсен са универзитета у Лос Анђелосу.

Бука је сметала и старим Римљанима. Тада су њу стварала колица која су магарци вукли преко калдрме, али само у јутарњим часовима. Данас, она је стални пратилац човека коме троши нерве, слаби слух и угрожава опстанак.

За 30 година број децибела је порастао од 120 на 150 што значи просечно један децибел годишње. Треба имати у виду да звук од 160 децибела убија неке животиње. Мишеви и пацови изложени тако интензивном звуку угину услед пораста телесне температуре. Данашња ера млазних авиона ствара праве звучне нападе на човеково уво и нерве.

БОЛИ ВАС ЗУБ — ЗОВИТЕ ЗУБАРА ТЕЛЕФОНОМ

Нова опрема коју ће производити једна фабрика у САД омогућиће зубару да дође на ноге пацијенту и оправи му зубе у његовој кући. Две кутије тешке 22 килограма садрже: бургију са свим осталим деловима која ће моћи да се прикључи на кућну струју, компримовани ваздух и ручну водену пумпу.

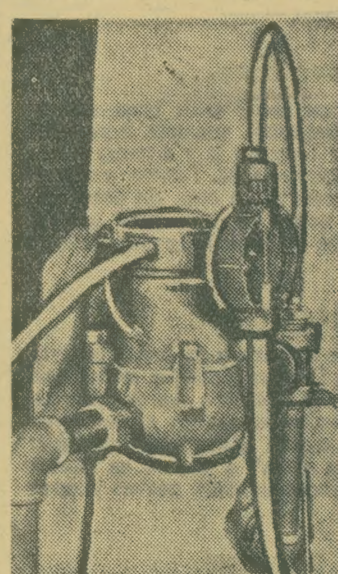
Ова „покретна амбуланта" ће добродоћи тешким болесницима којима би се због преношења погоршало стање.

СТОМАК НАШИХ ПРЕДАКА

У 1958 години просечан Француз издао је на храну 45—50 отсто својих прихода, а за време Луја XIV његов предак 80 отсто па и свих 100 отсто.

АУТОМАТСКО ХЛОРИСАЊЕ ВОДЕ

Овај апарат убацује у пијаћу воду мале количине хлора потребне за њено пречишћа-

вање. Сама вода, док протиче кроз цеви, покреће механизам који убацује хлор. Досад су за хлорисање употребљавани електрични апарати.

НОВИ ГРОК

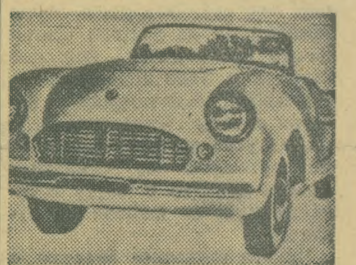
Целокупна париска штампа је у последње време писала о новом кловну Дон Саундерсу као о великом таленту. Својим тачкама приказаним у цир-

кусу „Медрано" Саундерс је својом флегматичношћу, хумором и поезијом освојио све присутне и неки критичари му проричу каријеру познатог кловна Грока.

КАРОСЕРИЈА ОД ПЛАСТИЧНЕ МАСЕ

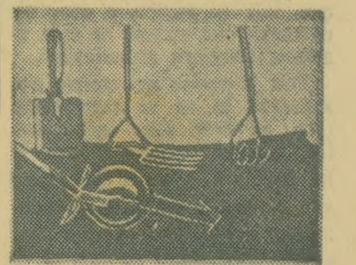
Недавно је на изложби у Токију приказан аутомобил марке „Дат" са каросеријом од пластичне масе, а тежак

726 килограма. Сама каросерија има свега 108 килограма. Аутомобил може да развије брзину од 95 километара на час, а потроши само око пет литара бензина.

ПЕТ ПОСЛОВА ОДЈЕДНОМ

Нови ручни сејач одједном врши неколико послова: прави бразду и у њу баца семе, покрива га земљом и уједно оцртава паралелну линију за следећи ред у коме ће сејати.

Помоћни ваљак поравњава растресену земљу која покрива семе.

Овај сејач се може користити за семе цвећа и поврћа ако није од зрна пасуља.

КОРИСНО ЗА ВЕШТАЧКО ДИСАЊЕ

Направа од пластичне масе довољно мала и лака да се може спаковати у сваку торбу, наћи ће ускоро широку примену. Помоћу ње ће свако, уз најминималније инструкције, моћи да спасе живот вештачким дисањем дављенику или повређеном електричном струјом. Направа функционише по систему предавања ваздуха из уста спасиоца у уста жртве, али има славинвентил која спречава да се издахнути ваздух врати у уста спасиоца и маску која покрива дављеникова уста и нос. На тај начин се избегава директан контакт.

Др Крос, који је ову направу конструисао сматра да ће бити коришћена на плажи, у болници и свуда где је потреб но давање прве помоћи.

ТРЕБАЛО ЈЕ СТИЋИ НА ВРЕМЕ

Локомотива се зауставила на мрачној станици. Отегнути писак и тупи удар вагона једног о други испунили су прохладно вече.

Жак се прогура до прозора и спустивши га погледа напоље. Једна групица железничара и неколико људи у униформи „Вермахта“ нешто су жучно расправљали. Сат на перону показивао је седам. Досад су каснили свега један час. Ако све буде ишло добро требало би да у Келн стигну нешто после девет. Али ово стајање је било непредвиђено. Узнемирен, Жак покуша да разазна о чему Немци говоре. И најзад успе да ухвати неколико реченица. Из супротног правца долазио је војни транспорт који су морали пропустити.

Чекати транспорт значило је да на овој станици остану пет минута али тако исто и пет или више сати. А он је морао бити у Келну пре поноћи, или ће сутра рано ујутро негде на обалама Нормандије... Није смео ни да мисли. Извади цигарету, и заклонивши шибицу руком нервозно је запали.

Чинило му се да куцање ручног сата постаје све гласније... тика-така... тика-така.

Прошло је пола сата, затим још 10, 15, 20 минута. Чекали су већ пун сат. Покушавао је сам себе да умири, а опет му се сваки час чинило да чује удаљен звиждук локомотиве.

Док је време пролазило покушавао је да се сети свега што се овог дана догодило. Око четири поподне изашао је из фабрике у којој је радио као добровољац. Био је прилично туђ својим земљацима Французима који су такође ту радили — због својих исувише изражених симпатија за Немце. Како је био из Алзаса, често је говорио да се чак и осећа Немцем.

У степеништу своје куће отворио је сандуче за писма и нашао рекламу за неки сапун који се већ одавно није продавао у Немачкој. То је био уобичајени знак да одмах ступи у везу са Маријетом. А она је радила у једном од мањих али бољих ресторана у центру града, познатом по томе што је важио као састајалиште парова који су ту могли до миле воље у некој од малих ложа да поразговарају, попију „ерзац“ кафу и поједу сахарином заслађене колаче.

Док је поручивао кафу Маријета му је предала хитну поруку од везе Б, вишег немачког ваздухопловног официра који је радио за савезнике. Порука је била прави динамит. Б. је достављао комплетан план за напад из ваздуха на савезничке снаге које су намеравале да сутра ујутру ступе у борбу тенковима о чему су Немци преко својих обавештајаца већ сазнали. Била је припремљена досад највећа концентрација ловаца-бомбардера који су у бришућем лету имали да униште тенкове савезника и да створе услове за противнапад који би требало одмах да уследи. Б. је наводио тачно време, број авиона и њихове типове, као и правац лета.

Да би се спречила катастрофа требало је овај извештај послати одмах у Лондон како би на време биле предузете мере да се немачка намера осујети. Када је Жак за све ово сазнао било је већ 5.20 а најближа тајна радиостаница налазила се у Келну. Требало је одмах кренути.

Узевши последњу цигарету Жак згужва омотач и баци га. Сат је показивао дванаест минута до девет. Сада је већ био сигуран да не може стићи на време. А онда се наједном из даљине зачу отегнути звиждук локомотиве. Људи на перону се узмуваше. Путници који су шетали испред вагона почеше да се пењу у воз. Клопарање точкова постаде сасвим јако и војна композиција уђе у станицу. Одјекну пиштаљка, вагон се нагло цимну и Жак осети да су најзад кренули. И трачак наде да ће ипак стићи мало га разведри.

Кели је имао полусрушену станицу. Са свих страна су се укрштали провизорни колосеци. Огромне бетонске пирамиде склоништа биле су изроване. Шине, изувијане као да су од танке оловне жице, штрчале су на све стране. А по читавом том нереду гамизао је свет у свим правцима.

Изашавши из станице Жак крену десно. За двадесет минута могао је стићи до куће у којој се налазио Ерхард и његова тајна радиостаница. А тада ће бити пола дванаест. Ако брзо ухвате везу са Лондоном порука ће стићи до један. Офанзива је требало да почне после краће артиљериске припреме тачно у пет. Остајало је дакле четири сата да Лондон нешто уради.

Улице Келна су биле у потпуном мраку, а пролазници сасвим ретки. Ту и тамо срео би по неку патролу. Налазио се управо пред једном огромном кућерином од које је стајао још само поцрнели предњи зид док је остали део куће био срушен, када је почела да урла сирена, прво једна а онда још стотину других. Завијање испуни сваки молекул ваздуха.

Жак поче да трчи. После неких стотинак метара налете на једног стражара који је и оно мало пролазника терао у подруме. Али он пројури поред њега не обазирући се на опомене. Сада су већ стотине огромних сребрних рефлектора секле небо које одједном постаде светло као усред дана. То су извиђачи бацали светлеће ракете на циљеве. Кроз бубњање крви у ушима од трчања Жак је сада јасно чуо и брујање хиљаде мотора тамо горе изнад рефлектора.

Ово што је чинио била је лудост. Артиљерија је бесомучно засипала авионе ватром из свих оружја. Делови шрапнела падали су као киша унаоколо. Сваког часа могао је пасти тепих запаљивих или разорних бомби. Али да чека није могао. Знао је да ће напад трајати још дуго. Био је као у трансу, али главно, жив.

Готово се изненади кад пред собом угледа познату улицу и кућу у којој је живео Ерхард. Дотрча до капије и поче да лупа песницама. Сачекао је неколико тренутака, а онда наставио још јаче јер је веровао да га због бомбардовања не чује. После неколико минута постало му је јасно да Ерхарда нема у кући. Осети да му низ образе теку сузе. Обиђе кућу не би ли можда ипак некога нашао али у том тренутку бомбе почеше да падају у близини и он се склони под малу стреху и седе на степенице. Када му очи навикоше на мрак примети да није сам. Једно маче, шћућурено у другом углу, посматрало га је својим светлуцавим очима. Испруживши руку дохвати га и поче да га милује. Ускоро је маче у његовом крилу почело да преде. А уоколо је трештало, земља се тресла и комади малтера распрскавали по њима.

Нешто после 12 часова напад се мало стишао. Прошао је први талас. Жак се диже и поново пође ка главном улазу. Још је све било у мраку. Стављајући руку на кваку у истом тренутку, изненађен, зачу глас: „Ко је?“ Није поверовао својим ушима. А затим брзо рече лозинку и Ерхард га пусти у кућу.

Док је шифровао поруку Ерхард му објасни да је и њега напад затекао ван куће и да је управо овог тренутка и он стигао. Веза са Лондоном успостављена је у један сат и пет минута. Етером су пошли шифровани сигнали.

У 15 минута до два зазвонили су телефони на десетину аеродрома у јужној Енглеској. Било је исувише касно да се одложи сувоземни напад али су савезници имали други план.

Тачно у 2 сата почели су њихови тенкови, не слутећи ништа, да излазе на припремне положаје.

У 3 сата и 15 минута официри „Луфтвафе“ у источној и јужној Француској примали су последње инструкције. Механичари су убацивали остатак шаржера са гранатама у „Месершмите“.

У 4 је почела концентрација артиљерије јер су се Немци спремали за противнапад чим њихови авиони униште савезничке тенкове.

Тачно у 4 и 32 минута вођа једне групе „Спитфајера“ приметио је прве формације немачких ловаца који су се не слутећи ништа кретали ка фронту. Окренуо је прекидач отпремника преко кога је био везан са слушалицама стотина енглеских и америчких ловаца што су се приближавали Немцима са свих страна, и рекао тихим, готово потпуно мирним гласом: „Успостављен контакт с непријатељем. Нападам“. А онда се обрушио својим авионом.

Немци су узалуд тог дана очекивали да њихови ловци-бомбардери зауставе челични зид савезничких тенкова који се незадрживо кретао напред.

И сузе су престале...

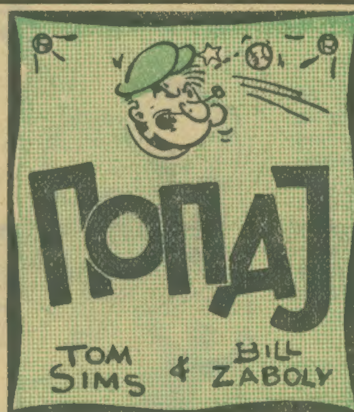
Као већина „звезда“ и спортске имају своје ћуди, па никакав изузетак не чини ни италијански навални играч Ди Стефано. После једне утакмице у Бечу он је у љутини поцепао књигу аутограма једног бечког шврће. Гласно малишаново јадиковање и поток суза такли су се срца Ди Стефанових другова. Фудбалску лопту којом су тога дана играли украсили су својим аутограмима и предали је дечаку. И сузе су намах пресахле.

Да није музике

Надимак „весело срце“ важи итекако и за познатог италијанског бициклистичког тркача Гастона Нанћини, победника у „Ђиро д' Италија 1957“. Кад он стартује његов капитен Ђакото редовно полази аутомобилом за њим са грамофоном и неколико плоча. Уз звуке својих најмилијих мелодија: „Долоресине ноге“, „Аривидерчи Рома“ и марша из филма „Мост на реци Квај“, Нанћини убрзо измакне далеко испред својих пратилаца.

Нов начин рекламе

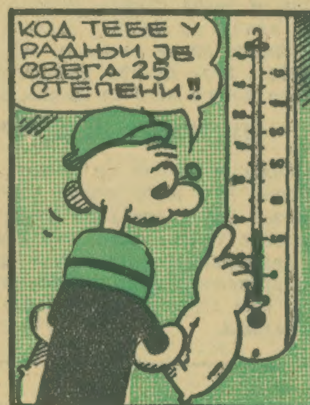
Досетљиви власник једне трговине у Њујорку дошао је на идеју како да повећа промет у радњи. Својим муштеријама понудио је фотеље, служио их кафом, а затим укључио телевизиски апарат. Уместо да стоје и обилазе рафове они могу на екрану да виде све узорке робе која се налази у радњи. Довољно је само изабрати робу и куповина је закључена.

Учимо шах

LXX

Замислите какву снагу имају на шаховској плочи три даме, и још у Аљехиновим рукама! Да би окршај био што већи, у једној таквој партији, када Аљехин баца у борбу три најмоћније шаховске фигуре, његов противник има две даме! Пет дама на плочи! Права олуја!

Године 1915, када је још био далеко од титуле светског првака, Аљехин је као бели одиграо такву партију с једним шаховским мајстором. До седамнаестог потеза Аљехин је материјално био много слабији, јер однос снага био је овакав:

Гледајте сада шта ће бити!

1. х7:г8Д+ (Аљехин добија даму, а једну већ има!) 1...Ке8—д7 2. Дг8:ф7 (нова дама ступа одмах у акцију), 2...Дб1:ц2+ 3. Ке2—ф3, Сб8—ц6 4. Дг4:е6+ (две даме у дејству) 4...Кд7—ц7 5. Дф7—ф4+, Кц7—б6 6. Де6—е3+, Ле7—ц5 7. г7—г8Д (Аљехин долази до треће даме), 7...б2—б1Д (црни такође добија даму; сада на плочи има пет дама!) 8. Тх1—х6! Дб1:ф1 9. Дф4—б4+, Дф1—б5 10. Дг8—д8+, Кб6—а6 11. Де3—а3+. Црни предаје, јер у два потеза биће матиран.

Са свих страна

Парна локомотива смештена је у музеју за туристе у Мелрингену, у Швајцарској. Једна страна ове ислужене локомотиве потпуно је откривена да би посетиоци музеја могли да виде како ради локомотива и како развија брзину. У погон се ставља само када музеј посете веће групе туриста и она тада „јури у месту".

Моцарт је добио око десетину гласова више од скијашког рекордера Тони Сајлера, када је организована анкета међу становницима Аустрије о томе који је њихов сународник највише допринео престижу своје земље.

„Балет дивљих звери" је веома успела тачка у париском „Зимском циркусу". У њој учествују тигрови и леопарди. Публика је била увек одушевљена, све док једног дана тигар „Цезар" није напао леопарда „Вискија" и за трен ока га савладао и преклао. Укротитељ Мишел Макрозов покушао је да их развади, али је и он нападнут и послуга га је једва спасла. Поред више тежих повреда, укротитељ је остао сакат у једну руку. Па ипак, чим је изишао из болнице, посетио је свог љубимца „Цезара" и донео му колача.

Крокодили-кепеци, уствари младунчад, понекад се могу видети на улицама у Енглеској, где их воде као псе на узици. Наиме, разне трговине које продају егзотичне птице, мајмуне и друге звери, продају и мале крокодиле. Разуме се, они се воде само док не одрасту.

Борбу бикова замењује борба камила у Тунису. Те приредбе одржавају се у Ел-Џему, старом римском амфитеатру. Тунижани воле те игре и посета је увек велика.

Једрењак је прелазио Атлантик за 70 дана, први парни брод за 26 дана, а данашњи прекоокеански брод пређе Атлантик за свега 4 дана.

„Двадесет хиљада миља испод мора", познато дело Жил Верна, доживело је незапамћен успех у Америци. Продато је 6 милиона примерака после успелог подухвата атомске подморнице „Наутилус".

Есперантом су говорили младенци, сведоци и матичар приликом обављања једног венчања у Лондону.

За 80 часова преваливаће се пут око Земље дуг око 40.000 километара. Авиони ће кретати на кружни пут на линији Лондон—Њујорк—Сан Франциско—Токио—Хонконг—Индија—Блиски Исток—Лондон.

Највећа изложба моторних возила биће организована на 44 међународној изложби у Лондону ове јесени. На овој ревији аутомобила појавиће се сви светски произвођачи са својим најновијим моделима. Поред суперлуксузних биће изложени и многобројни модели малолитражних кола која су почела све више да освајају свет:

Пластични челик је нова врста челика која се састоји од 80% челика у праху и 20% нарочите вештачке смоле. Када се овој смеси, која је названа К-17, додају и друга хемиска средства, она се стврдне и има све особине квалитетног челика. Његова вредност је још и у томе што се лако везује са другим предметима.

Норвежани, познати морепловци, почели су да преоријентишу своју трговачку морнарицу на атомски погон. До 1970 године биће изграђено неколико типова оваквих бродова, а до почетка следећег столећа половина бродовља ће радити на атомски погон.

Да ли знате?

АУТОБУС СА 160 МЕСТА

Да би превезли што више путника одједном, конструктори су прво дошли на идеју да праве двоспратне аутобусе. Сада се у Бремену могу видети и овакви аутобуси, готово већи од железничких вагона, у које може да стане 160 путника.

ПРЕКООКЕАНСКА КОНСУЛТАЦИЈА

Професор А. Брискир из Њујорка недавно је учинио један необичан покушај који је, како он каже, и успео. Наиме, ради се о прегледу једног срчаног болесника — али на раздаљини преко океана.

Резултати прегледа били су убележени на магнетофонску траку и пренесени путем радија, док су сама претстава о раду срца и електрокардиограм били упућени радиографијом. Квалитет звука и слика били су осигурани и проверени.

Овој методи америчког професора није циљ да болеснике из Европе прегледају лекари-специјалисти из Америке или обратно, већ да се примени само у хитним и врло деликатним случајевима ради консултације, или када се болесници не налазе у близини медицинских центара.

ТАКО МИСЛЕ...

Стручњаци за физику и метеорологију изјавили су на Међународном конгресу за геофизику и геодезију да ће следећа ледена ера почети већ у XXI веку. По њиховом мишљењу Западна Европа и источни део САД ће нарочито претрпети тешке дане. Као доказ за ово они наводе садашње благе зиме и доста хладна лета због чега су већ глечери почели да се повећавају.

КАКО ПОГОДИТИ МЕСЕЦ

Слање ракете на Месец намеће многе проблеме — истичу научници. Један од њих је и тај што се Месец креће на својој путањи око Земље брзином од 3.200 километара на сат. Зато се сматра да погодити Месец ракетом исто је толико тешко колико и погодити малу лопту која се брзо креће у ваздуху — копљем баченим руком.

У исто време и Земља, са које ће се избацити ракета у правцу Месеца, креће се на свом путу око Сунца брзином од 106.600 километара на сат. А и цео сунчани систем у коме је и Земља окреће се око наше галаксије брзином од 1,152.000 километара на час.

Такође треба рачунати да се и свака тачка на земљином екватору окреће око поларне осовине брзином од 1.600 километара на сат.

Узимајући у обзир ове, и још многе друге тешкоће, амерички научник др Јорк тврди да ће бити још доста неуспелих покушаја пре него што ракета стигне у непосредну близину Месеца.

БИОТРОН

Има већ неколико година како ботаничари и агрономи у САД и Француској употребљавају специјалну инсталацију која је названа фитотрон. Чему им она служи? У њој испитују развитак биља под вештачким условима: на различитој температури, под разном светлошћу, у неједнакој влази, са земљом и ваздухом који имају различити хемиски састав итд. Добивени резултати су веома повољно оцењени у обема земљама и амерички биолози су решили да слична испитивања изврше и над животињама.

Конструкција која ће се употребљавати у ове сврхе названа је биотрон. Али, она ће изгледати другачије и руковање њом ће бити много сложеније, јер се са животињама неће тако лако поступати као са биљкама. Сада се у САД води опширна дискусија како би требало да изгледа један биотрон, пошто прототип још није изграђен. Али, у погледу његове користи, не води се никаква дискусија зато што су сви стручњаци сложни: он ће дати значајне резултате за науку и за практичан рад са животињама.

СВАКОДНЕВНИ ДИМ

У Лос Анђелосу се просечно на дан попуши 64,806.230 цигарета и цигара. Количина дуванског дима из њих уништава око 12 тона различитих хемиских материја потребних за здравље човека.

ДВОСПРАТНИ ПРИГУШИВАЧ ЗА БУКУ МЛАЗНИХ АВИОНА

У специјално саграђеном пригушивачу грмљавина великог млазног авиона се претвара у врло слаб звук. Двоспратни пригушивач има металну поставу иза које се налазе стаклена влакна. Ту се апсорбује највећи део звука. Оно што преостане одлази кроз цев у пригушивачеву комору.

Јесте ли већ чули да...

... усна хармоника пронађена је тек крајем двадесетих година деветнаестог века.

... Индијанци у источним крајевима Бразилије рађају се с плавом косом која тек касније добије црну боју.

... амерички и енглески стручњаци утврдили су да у последње време дан — заправо дан и ноћ заједно — постаје дужи: за свака 24 часа дан се повећава за 0,00117 милисекунди. Узрока овог повећавања дана нучници нису успели да утврде.

... у областима око реке Амазона живе џиновски скакавци, велики као наши слепи мишеви.

... једна једина женка мољац за годину дана стекне 50.000 потомака.

... у европским слатким водама живи 6.000 разних животињских врста.

... код већине птица горњи део кљуна је непокретљив, а доњи се може покретати. Птица фламинго је редак изузетак: он горњим делом свог кљуна, који има облик кашике, копа по муљу и тако долази до хране.

... у чељустима плавог кита има довољно места да стане један одрастао слон.

... на територију Југославије излије се у облику атмосферског талога годишње просечно 250 милијарди и 650 милиона кубних метара (или тона) воде.

... приликом доласка на свет један слон је тежак 70 до 90 килограма, значи отприлике онолико колико износи просечна тежина једног добро ухрањеног одраслог човека.

Дедине вештине

МАЛО ЗАБАВЕ

На парчету блок хартије прецртајте овог пајаца са слике број 1. Уколико буде већи утолико ће бити и лепши. Можете га нашарати и бојицама, па га онда обрежите маказама и леву и десну страну пресавите уназад према оним тачкицама.

Ако сте све то тачно учинили пајац ће моћи да стоји, као што показује слика број 2.

ДА МАСТИЉАВА ЦРТА ПРОЂЕ КРОЗ РУКУ...

Косо на длану повуци једну црту мастилом или тушем Тад окрени руку и на надланици нацртај другу црту, на очиглед својих другова. Замоли онда некога од својих пријатеља да ти ту црту обрише и кажи притом како имаш осећање као да мастило пролази кроз руку. Окрени руку опет, и гле, указаће се на длану и друга црта као да је одиста кроз руку прошла на длан.

Ова вештина је сасвим проста. При обртању руке треба само да за један тренутак стегнеш песницу, док је она линија на длану још мокра. Тада ће ти се црта отиснути и изгледаће као да је то нека друга.

ПЕТ РАЗНИХ РЕЧИ ОД ШЕСТ ИСТИХ СЛОВА

1 2, 3, 4, 5, 6, 1 4 6 5 3 2 прија 2 5 6 4 3 2.

Ружа шета с 5 6 1 4 3 2 и 1 6 5 4 3 2.

(Смоква с кавом прија свакомe. Ружа шета с Васком и Савком).

СКРИВАЛИЦА

Два су лица овде тачно: насмејано, друго плачно.

ЧАРОБНЕ РЕЧЕНИЦЕ

Ево вам неколико реченица које кад се прочитају и од почетка и од краја значе исто: Оре Перо. Ово је, попе Јово. Милићу, уви Иву у ћилим. А скела, Алекса? Морам сићи с Маром. Имаћу купук у ћами. Уречe Васа вечеру

ЗА МАЛЕ ЦРТАЧЕ

Кад би знао шеста сва —
Није лако, што јест, јест
Где ће доћи један, два,
Три, четири, пет и шест,
Седам, осам, девет, нула,
Слика би се наметнула

РАЧУНСКИ ЗАДАТАК

У једној кесици има 46 комада металног новца од једног, два и десет динара. Њихова укупна вредност износи 210 динара.

Али ако десетодинаркама одузмемо половину, а дводинарке помножимо с два и једнодинарке с пет, добићемо исту суму, 210 динара.

Колико је било комада од једног, колико од два, а колико од десет динара?

Ако нисте добар рачунџија ми ћемо вам рећи: у кесици је било десет комада по један динар (10x5=50), 20 по 2 динара (40x2=80) и 16 по 10 динара (160—80=80).

Укрштене речи

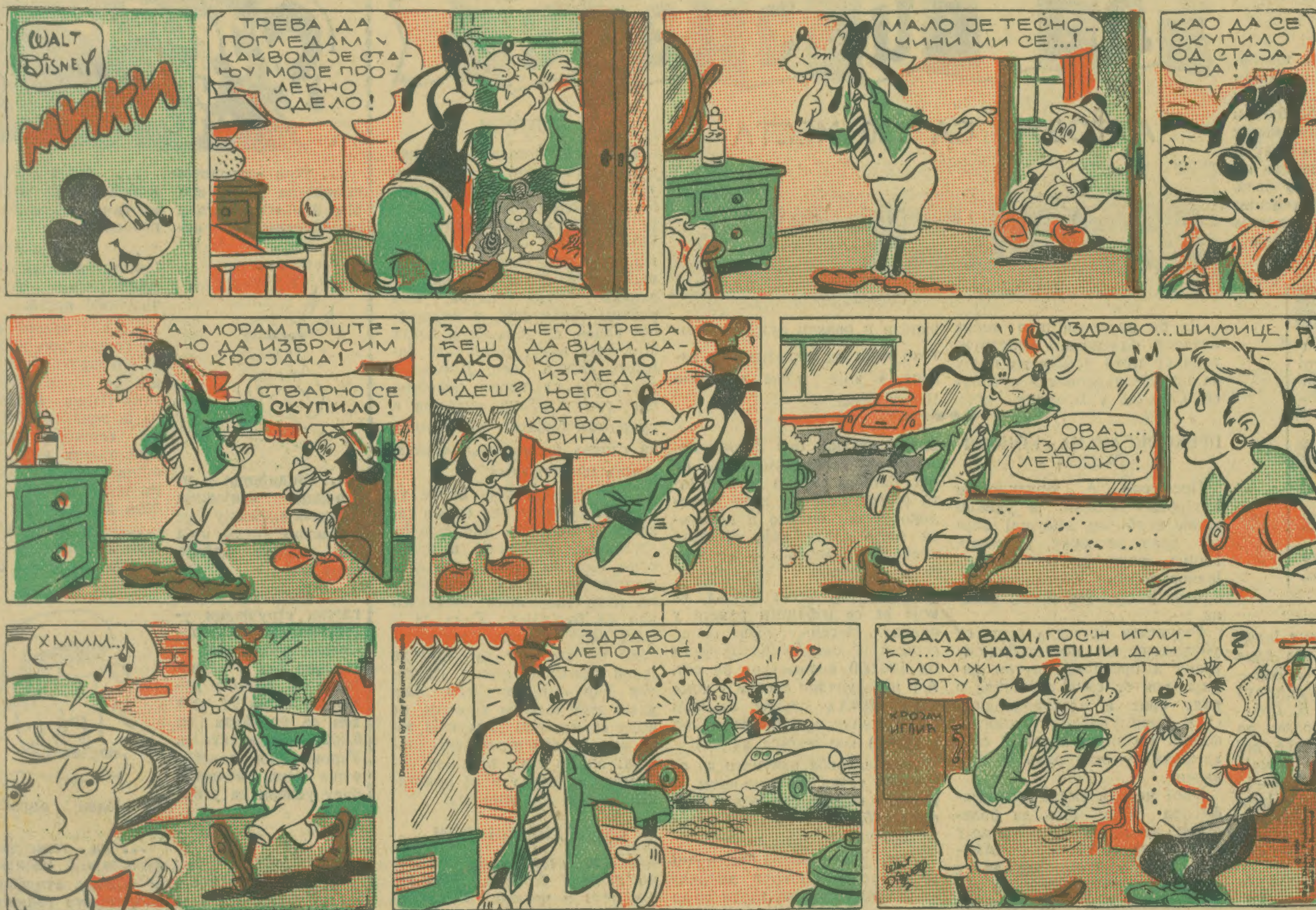
Водоравно: 1) негација; 3) град у Италији; 5) књиговодствени термин; 7) дубина до које брод тоне у воду; 8) роман од Тургењева; 10) место у Шведској; 11) планина у Бугарској; 12) иницијали проналазача бацила ТБЦ; 13) врста мајмуна; 14) град у Ирану; 17) енглески социјалист-утопист (19 век); 18) старешина; 20) трag дивљачи; 21) мера за површину; 23) птица без крила; 24) речно острво; 25) лична заменица; 26) енглески државник (18 век); 27) град на Корзици; 30) притока Каспијског Језера; 31) врста першуна.

Усправно: 1) личност из индиског спева „Махабхарата"; 2) Ужичанин; 3) француски композитор („Кармен"); 4) једна од САД; 5) рибарски чун; 6) моћан; 7) чађ; 9) један месец у години; 11) наша оперска певачица; 15) држава у Јужној Америци; 16) припадници татарско-хунског племена; 18) врста земље; 19) уређај за преношење гласа и музике; 20) свеза; 22) оружани сукоб; 24) свети бик код старих Египћана; 28) папагај; 29) прилог.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Цаул; 5) Мемфис; 7) чоха; 8) чај; 10) Ароза; 12) се; 13) лифт; 15) ек; 17 сирће; 19) Киш; 21) Осен; 22) Парнас; 24) Кама; 25) ТАМ; 27) Ерата; 29) ра; 30) Цана; 32) пи; 34) Ролен; 36) све; 38) Лада; 39) ангина; 41) саса.

Усправно: 1) Цехол; 2) Амазис; 3) уф; 4) Лич; 5) Мор; 6) Сас; 7) Чапек; 9) Јален; 11) афион; 14) Трсат; 16) Кипар; 18) ћесар; 20) Шаман; 23) ратар; 24) Кеопс; 26) Мајна; 28) анолис; 31) Апана; 33) ива; 35) Ела; 37) Енс; 40) га.

ПОПИО УВРЕДУ

Пери Ждери лекари забранили да за неко време пије пиво. Па ипак, када је сератио код Попаја, овај га је понудио баш пивом. Кад је то видела Белка, расрдила се:

— Зашто ти је Попај понудио пиво кад зна да ти је оно забрањено. То је права увреда... Шта си ти, Перо, урадио?

— Шта сам урадио?! Шта сам могао друго да урадим него да попијем увреду.

ТАКО ЈЕ МОРАЛО ДА БУДЕ

Учитељ: Гајо, задатак „Моја канаринка", који си израдио потпуно је исти као и задатак који је израдио твој брат Влаја.

Гаја: Па тако је морало да буде, јер код куће имамо свега једну канаринку.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Шта је бањус?

Где се налази теснац Вериге?

Каква је то риба вретенар?

Ко је био Горгија?

Ко су били парци?

ОДГОВОР:

БАЊУС је ликерско десертно вино, затвореноцрвене боје. Спрема се у

Француској, у околини Бањулса, од црног грожђа.

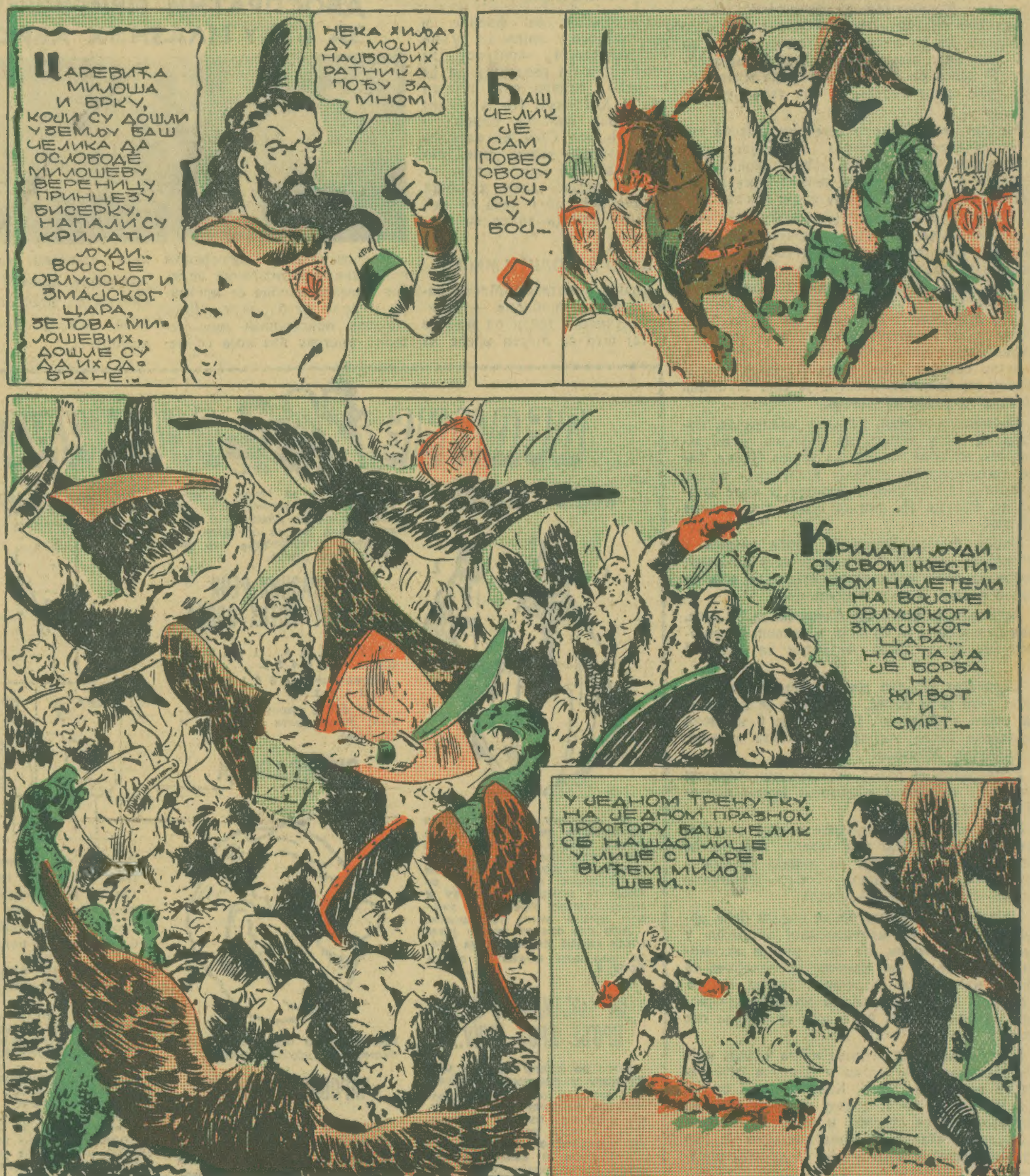
ТЕСНАЦ ВЕРИГЕ налази се у Боки Которској, а води из Тиватског Залива у Рисански и Которски. Најужи део износи 300 метара.

ВРЕТЕНАР је риба из породице гргеча. Има издужено, вретенасто тело и тврде крљушти. У нашој земљи живе две врсте ове рибе и то у текућим водама дунавског и егејског слива.

ГОРГИЈА (483—375 пре наше ере) је био атински софист. У Атину је донео реторику из своје отаџбине Сицилије. Основао је грчку уметничку прозу. Цењен је због сјајне речитости.

ПАРАЦ је у старом српском праву био заступник, бранилац пред судом. О њему говори и члан 73 Душановог законика, који гласи: „Сирота ако нема моћи да се брани, може дати парца који ће је бранити".

БАШ ЧЕЛИК

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд Македонска 31 — Издаје и штампа „Политика" штампарско-издавачко предузеће Београд Македонска 31 — Текући рачун број 101-707/1-82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900, полугодишња 450: за иностранство: годишња 1.200 полугодишња 600 динара. — Рукописи се не враћају.